

Upravištvo: Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon štov. 3123, 3124, 3125,
3126, 3127.

Isprazni oddelki: Ljubljana, Selon-
burgova ul. — Tel. 3492 in 3392

Podružnica Maribor: Grajski trg
št. 1. — Telefon 2455.

Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.

Računi pri pošti. Savodih: Ljub-
ljana št. 17.748.

JUTRO

Bahja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno 25 din.
Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica 5, telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor,
Grajski trg št. 7, telefon št. 2455;
Celje, Strossmayerjeva ulica št. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Reforme bodo objavljene prihodnji teden

Informacije o obsegu in vsebini reform, ki jih bo vlada objavila in kakor smo jih navedli tudi mi, se potrjujejo. Tozadevne uredbe bodo po poročilih z merodajnega mesta formalno sprejete na seji vlade, ki bo ob prvi obletnici sporazuma 26. avgusta v Zagrebu. Uredbe bodo takoj nato objavljene. To je potrdil tudi predsednik vlade v izjavi, ki jo je v soboto dal novinarjem v Zagrebu in smo jo zabeležili v nedeljskem »Jutru«.

Kakor izhaja iz vseh dosedanjih več ali manj avtentičnih informacij o vsebini napovedanih reform, pri njih ne bo šlo za nekaj poseben, bistveno nov sistem, temveč v glavnem za ukrepe, ki jih smatra kr. vlada za nujne, da se popravijo gotovi manjši našega gosposkarskega življenja in se organizira prehrana in ustvarijo nove možnosti dela in zaslužka. Večina teh uredb se ne bo nanašala na banovino Hrvatsko, ki vztraja na stališču, da je tudi na teh področjih avtonomna in da si bo svoje ukrepe sama krojila.

Veliko zanimanja vlada zlasti za uredbo o novih javnih delih, ki bo združena z razpisom posebnega notranjega posojila. Predvideni so investicijski krediti za več milijard dinarjev in uredba bo tudi podrobno navajala, katera javna dela se imajo izvršiti na podlagi teh kreditov. Vsi kraji države napeto pričakujejo, v koliko bodo udeleženi na tem novem velikem načrtu.

O financiranju javnih del je govoril v nedeljo v Mostarju minister pravde dr. Lazar Marković. Potrdil je, da se je vlada že sporazumela o obsegu javnih del, ki se naj izvršijo. »Nerešen pa je ostal še glavni posel, kako priti do potrebnih sredstev. To je sedaj glavna modrost te vlade in tudi vsake bodoče. Kar se obsega javnih del tiče — je dalje dejal minister dr. Marković — morem reči, da bodo z njimi zaposleni vsi delavci in obrtniki in da bo z njimi ustvarjeno ogromno delo trajnega pomena za Jugoslavijo.«

O nameravanih reformah je govoril v nedeljo v Bjelovaru tudi glavni tajnik HSS senator dr. Juraj Krnjević. Opozoril je, kako je nekaj drugega napisati nekaj na papir in zopet nekaj drugega to praktično izvesti: »Vse, kar se govori o reformah, ni važno, ako ne pride iz srca naroda. Zato ne pričakujte velikih reform. Reforme lahko izvaja samo narod in nihče drugi.« Dr. Krnjević je nato opozorjal, kako je težko izboljšati razmere v državi, ki šteje 15 milijonov in od katerih je samo majhen del politično tako zaveden in organiziran, kakor so Hrvati. V Beogradu imajo Hrvati svojega človeka na čelu državnih financ, ministra trgovine, ravnatelja zunanje trgovine, direktorja Prizida, in vendar se še dogajajo neverjetne stvari. Dr. Krnjević je navedel, da se zlorablja izvozna dovoljenja, ali da bo sedaj temu konec, ker bo Gospodarska sloga prevzela izvoz iz hrvatskih krajev. Z Italijo imamo kontingent za 35.000 vagonov lesa. Vagon drv se plača pri nas po 2000 din, v Italiji pa prodaja za 3500 din. Takemu zaslužku izvoznikov bo v bodoče napravljen konec.

»Hrvatski dnevnik« poudarja, da bo med najvažnejšimi nalogami vlade v bližnji bodočnosti izvedba načrta za širokopotezna melioracijska dela, ki bodo v veliko korist najširšim narodnim slojem. Pripravlja se tudi temelj bodoče srednje samoupravne enote v Hrvatski. Doslej posluje v banovini Hrvatski samo ena samoupravna edinic, in sicer občina. Že dolgo sem se vse bolj občuti potreba po uvedbi sreske samouprave. Za Hrvate bo to velika novost. Z ozirom na sedanje prilike ne bo moglo priti takoj s popolnimi sreskimi samoupravami. Zaenkrat bodo odločali sreski samoupravni odbori samo o gotovi vrsti določenih zadev, dočim bodo imeli za ostale stvari samo posvetovalen glas. Vendar pa bo moral sreski načelnik v slučaju, če ne bo sprejel nasveta samoupravnega odbora, utemeljiti ta svoj korak s posebnim aktom banski oblasti v Zagrebu, ki bo imela tako priliko, da prouči celo vprašanje in ga končno reši v skladu z narodnimi potrebami. Predvsem bo naloga samoupravnih sreskih odborov potrjevanje občinskih doklad in bi bilo zato potrebno te odbore vsaj za prve čase sestavljati iz delegatov posameznih občinskih odborov v srezi.

»Hrvatski dnevnik« pravi končno: »Kar se tiče gospodarskih in socialnih reform, moramo pribiti, da centralna vlada v Beogradu lahko sprejema sklepe in v okviru svojega delokroga. Sprito tega vse odredbe ne morejo tangirati oblasti in pravice hrvatskega bana, ki je nosilec hrvatske avtonomije. V kaki smeri pa se bodo kretale gospodarske in socialne reforme v banovini Hrvatski, ni težko uganiti. V banovini Hrvatski je vsa

Rumunski protipredlog Madžarom

Na madžarske zahteve, ki jih je označila za nesprejemljive, je rumunska vlada odgovorila z lastnim predlogom, ki temelji na načelu zamenjave prebivalstva

Bukarešta, 19. avg. br. (Stefani) Danes dopoldne ob 11. sta se vnovič sestali madžarska in rumunska delegacija v Turn Severinu. Sestanek je bil zopet v tamošnji kraljevski palači, ki nosi ime po prestolonasledniku Mihaelu.

Na sestanku je rumunska delegacija predložila Madžarom spomenico rumunske vlade, ki pravi, da je Rumunija pripravljena pogajati se o vseh spornih vprašanjih z Madžarsko na osnovi etičnih načel. V spomenici se rumunska vlada izraža pripravljenost pristati v danem primeru tudi na teritorialne koncesije. Madžarska delegacija je sprejela spomenico na znanje, a si je izgovorila nekaj ur časa, da jo prouči in eventualno o njej obvesti madžarsko vlado, preden bi do nje zavzela svoje stališče.

Dopoldanski sestanek obeh delegacij je trajal tričetrt ure. Naslednji sestanek se je pričel dopoldne ob 17. Madžarska delegacija je bila medtem v telefonski zvezi z Budimpešto. Sprito tega je verjetno, da je že na popoldanskem sestanku podala madžarsko stališče glede rumunske spomenice.

Turn Severin, 19. avg. (SDA) Po trodnevem odmoru sta se danes dopoldne sestali rumunska in madžarska delegacija k svoji drugi konferenci. Vodja rumunske delegacije poslanik Valer Pop je na konferenci obrazložil rumunsko stališče in izročil madžarski delegaciji spomenico, v kateri Rumunija izraža nov samostojen predlog proti prvotno obravnavanemu madžarskemu predlogu, ker po mnenju rumunske vlade madžarski predlog ne bi mogel tvoriti podlage za nadaljnja pogajanja.

V sestavi rumunske delegacije so se izvršile nekatere izmenjave. Tako je iz delegacije izpadel bivši rumunski minister Silvu Dragomir. Tudi rumunski poslanik v Budimpešti Georg Crucescu se je vrnil na svoje mesto v Budimpešti. Namesto teh dveh je bila rumunska delegacija izpopolnjena z nekaterimi novimi člani, med katerimi se nahajata tudi poslanik Hiott iz rumunskega zunanje ministrstva. Hiott je zadnji čas predsedoval v ministstvu posebni komisiji, ki je sestavljala potrebne podatke za rumunsko-madžarske razgovore.

O vsebini rumunskega protipredloga, ki je obrazložen v spomenici, doslej avtentično ni še ničesar znanega. Kakor pa zatrjujejo v poučenih rumunskih krogih, vsebuje protipredlog kot osnovo načelo izmenjave prebivalstva. Rumunija se v spomenici izraža pripravljena odstopiti Madžarski toliko svojega ozemlja, kolikor je to nujno potrebno za izmenjavo prebivalstva. Ako naj bi bili izseljeni vsi Madžari iz osrednje Sedmograške v Madžarsko, potem bi morala Rumunija slednji odstorniti približno štiri bivše komitate (velike županije), ležeče ob rumunsko-madžarski meji. Po prvotnem madžarskem predlogu, ki se nanaša v prvi vrsti na odstopitev gotovih historičnih ozemelj, pa bi morala Rumunija odstopiti približno 13 komitotov.

Madžarsko uradno poročilo

Budimpešta, 19. avgusta. AA. MTI poroča iz Turn-Severina: Rumunska in madžarska delegacija sta imeli danes ob 11. sejo. Predsednik rumunskega zastopstva Valer Pop je obvestil madžarske delegate o stališču Rumunije in izročil rumunsko predlogo madžarski delegaciji, ki jih bo proučila. Seja je bila končana ob 10.30. posvetovala pa se bodo nadaljevala danes ob 17. Madžarska delegacija in madžarski poslanik v Bukarešti Radocay sta se vrnila po seji na ladjo »Sofija«.

Narodno načelo proti zgodovinskemu

Rim, 19. avg. i. (Stefani) Razgovori glede spornih vprašanj med Rumunijo in Bolgarijo se bodo jutri nadaljevali. Kakor se doznava, je vodja rumunske delegacije izročil madžarski delegaciji memorandum, v katerem naglašajo, da se mora smatrati kot temelj, na katerem naj se v bodoče razpravlja o vseh morebitnih teritorialnih koncesijah, zgolj narodnostni princip.

Bukareški listi

Bukarešta, 19. avgusta. AA. (Stefani) Časopisi pod debelimi naslovi prinašajo poročilo o začetku pogajanj med Bolgarijo in Rumunijo glede vprašanja Dobrudže ter objavljajo dolga poročila o nadaljevanju dela madžarsko-rumunske komisije. Danes dopoldne je rumunsko zastopstvo stavilo protipredloge madžarski delegaciji, ki je dala svoj odgovor popoldne. Dopolnili, »Curentula« iz Turn-Severina pravi, da bi mirna rešitev madžarsko-rumunskega spora dovela do sporazuma, ki bi bil koristen za obe državi.

Madžarski kmetijski minister v Berlinu

Berlin, 19. avg. br. (DNB.) Davi je prišel v Berlin madžarski kmetijski minister grof Teleky. Na železniški postaji v Anhaltu so mu priredili svečan sprejem. Še v teku dopoldneva ga je sprejel nemški zunanji minister v. Ribbentrop. Grof Teleky namerava ostati v Nemčiji nekaj dni. V tujakajšnjih političnih krogih dovajajo njegov prihod v zvezo z rumunsko-madžarskimi pogajanjmi.

oblast v rokah pristašev HSS, ki jih bodo izvajali samo v duhu načel pokojnih bratov Radičev.«

džarskimi pogajanjmi. Tem pogajanjem je bil posvečen tudi razgovor, ki ga je imel z nemškimi zunanji ministrom.

Komisariji za rumunske petrolejske industrije

Bukarešta, 19. avg. i. (Rador.) V zvezi s poostrenim državnim nadzorstvom nad petrolejsko proizvodnjo v Rumuniji je bil sedaj imenovan vladni komisar tudi pri petrolejskem podjetju »Concordia«. Kakor znano, je že poprej dobila vladnega komisarja največja rumunska petrolejska družba »Astra Romana«. »Concordia« je po pomembnosti drugo največje rumunsko petrolejsko podjetje in je njen delniški kapital v višini, ki znaša nad eno milijardo lejev.

Začetek pogajanj z Bolgari

Bukarešta, 19. avgusta. AA. (DNB) Bolgarska delegacija, ki jo imela pogajanja z Rumunijo, je prispela v Crajevo preko Kalafata. Bolgarsko zastopstvo stanuje v kraljevskem dvorcu. Ob 12. sta se sestali rumunska in bolgarska delegacija v poslopu pokrajinskega namestnika na svojo prvo sejo. Ko so bili izmenjani pozdravi in polnomočja, je bila seja končana. Po skupnem kosilu se bosta obe delegaciji danes popoldne sestali na prvo delovno sejo.

Bukarešta, 19. avg. j. (Rador.) V zvezi z rumunsko-bolgarskimi pogajanjmi, ki so se pričela danes v Crajevi, je izdala ru-

munjska vlada naslednji proglas: »V želji, da pride do mirne ureditve vseh tistih vprašanj, ki bi mogle ločiti Rumunijo od njenih sosed, in v nadi, da se bo v tem delu sveta dosegel nov, na miroljubnem sodelovanju in mirnem sožitju vseh narodov temelječ politični red, je rumunska vlada sklenila pričeti razgovore z Bolgarijo. Pogajanja se prično danes, 19. avgusta, dopoldne v poslopu mestnega načelstva v Crajevi. Prvi delegat Bolgarije na tej konferenci je poslanik Komenov. Rumunsko delegacijo vodi poslanik Aleksander Crezeanu, bivši državni podtajnik v zunanjem ministstvu.«

Rumunski institut v Nemčiji

Bukarešta, 19. avg. j. (DNB.) S posebnim vladnim dekretom je bil pri rumunskem poslanstvu v Berlinu ustanovljen poseben »rumunski institut v Nemčiji«, katerega namen je, delati na poglobitvi kulturnega sodelovanja med Rumunijo in Nemčijo. Kakor se nadalje doznava, je rumunsko prosvetno ministristvo odobrilo, da se v mestih, kjer prebivajo močnejše nemške narodnostne skupine, ustanove posebne šole, oziroma razredi z nemškimi učnim jezikom.

munjska vlada naslednji proglas: »V želji, da pride do mirne ureditve vseh tistih vprašanj, ki bi mogle ločiti Rumunijo od njenih sosed, in v nadi, da se bo v tem delu sveta dosegel nov, na miroljubnem sodelovanju in mirnem sožitju vseh narodov temelječ politični red, je rumunska vlada sklenila pričeti razgovore z Bolgarijo. Pogajanja se prično danes, 19. avgusta, dopoldne v poslopu mestnega načelstva v Crajevi. Prvi delegat Bolgarije na tej konferenci je poslanik Komenov. Rumunsko delegacijo vodi poslanik Aleksander Crezeanu, bivši državni podtajnik v zunanjem ministstvu.«

ITALIJANI SO ZAVZELI SOMALIO

Po hudih bojih so predrli zadnjo angleško obrambno črto pred glavnim mestom Berbero, nakar so se Angleži vkrcavali na ladje

Rim, 19. avg. br. (Stefani). Vrhovno poveljstvo italijanske vojske je objavilo popoldne naslednje 72. službeno vojno poročilo: V britanski Somaliji so naše čete, ki so prodrele skozi drugo sovražno obrambno linijo, zavzele in že zapustile za seboj El Faruk. Sovražne čete se v naglici umikajo proti obali, ob kateri so razvrščene ladje, ki so jih naša letala že uspešno bombardirala. Naša lovška letala so sestrelila neko angleško letalo. Sovražna letala so napadla Kasalo, a niso povzročila ne žrtev ne škode. Drugi napad je bil izvršen na letališče v Adis Abebi. Tam sta bila dva vojaka ubita, a 5 jih je bilo ranjenih. Zade ta sta bila 2 hangarja, v katerih so bile obrabljene potrebščine. V Severni Afriki so naša letala uspešno bombardirala letalsko in pomorsko oporišče Siddi Baran ter koncentracijo sovražnih čet in kolone avtomobilov južnovzhodno od Solluma. Vsa naša letala so se vrnila s teh napadalnih poletov.

Sovražna letala so v pretekli noči napadla Milan, kjer so 3 bombe udarile v neko hišo. Druge bombe so padla na nezaščiten teren. Nekaj bomb je bilo vrženih tudi na Cuneo in Turin, kjer pa so povzročile le malo materialne škode. Žrtev ni bilo. Kakor običajno, so angleška letala metala ob tej priliki tudi že znane letake.

Rim, 19. avg. AA. (DNB.) Italijanski pristojni krogi poudarjajo v zvezi z današnjim poročilom vrhovnega poveljstva italijanske vojske, da so prispela obvestila, po katerih se posamezni angleški oddelki že vkrcavajo na ladje v berberskem pristanišču. Druga britanska obrambna črta, o kateri govori poročilo vrhovnega poveljstva, poteka približno 20 do 25 km pred Berbero v obliki polkroga. Boji na tem drugem obrambnem odseku so bili izredno hudi. Na britanski strani so se borile predvsem čete iz Rodezije in Indije, dočim je jedro italijanskih čet, ki se vojskujejo v Somaliji, sestavljeno iz oddelkov Italijanov in afriških domačinov. Italijanski krogi poudarjajo tudi, da v britanski Somaliji sploh ni mnogo Angležev. Če se angleškim četom ne bi posrečilo vkrcati se na ladje, bi jim bila pot presekana prav tako kakor je bila presekana četam, ki se nahajajo vzhodno od Berbere.

Italijanski listi

O pomenu zmage v Somaliji

Rim, 19. avg. AA. (Stefani) Italijanski popoldanski časopisi posvečajo veliko pozornost uspehom italijanskih čet v britanski Somaliji. »Giornale d'Italia« pravi med drugim: Zaela se je katastrofa Velike Britanije. Italijanske čete so zlomile skupni odpor Angležev in Francozov, ki so prihiteli na pomoč Angležem iz Francoske Somalije ter so zavzele utrdbe na prelazu Jerata. Zatem so navale na drugo in zadnjo britansko obrambno črto, ki so jo branile afriške in indijske čete, dočim so se Angleži držali v zaledju. Ta obrambni sistem pred Berbero je bil zelo močno zgrajen, toda britanske čete niso mogle zadržati italijanskih oddelkov. Italijanske čete so prodrele z gorskih predelov v ravnino. Njihov napad je prisilil britansko poveljstvo, da je odredilo umik in vkrcanje čet na ladje, medtem ko so Italijani že blizu obale pri Berberi in njihovi daljnosežni topovi obstreljujejo tudi že ladje, ki so zasidrane v tem pristanišču. Ko bo prispelo italijansko letalstvo, bo boj še srditejši. Italijanske čete pa med tem že prihajajo iz Zeile in so tudi že pre-

koračile Bulhar ob obali Rdečega morja, 70 km daleč od Berbere. Ko se bosta združili obe italijanski vojski, bo konec angleškega gospodstva v Somaliji.

Rim, 19. avg. s. (Col. B. C.) Tržaški »Piccolo« poroča, da je v angleški Somaliji padel Italijanom v roke ogromen plen. Zlasti velike so zaloge zaplenjenih živil in živine. Tudi mnogo kamel so morali Angleži prepustiti Italijanom.

Umik Angležev

London, 19. avg. br. (Reuter). Angleška vlada je nocoj izdala komuniké, v katerem pravi, da jo je vrhovno poveljstvo angleških vojsk na Bliznjem vzhodu obvestilo, da je bil danes uspešno izvršen umik britanske vojske iz Somalije. V komunikéu vlada tudi podrobno utemeljuje razloge angleškega umika iz Somalije, ki jih dovaja v zvezo s kapitulacijo Francije in prekinitvijo sovražnosti v Francoski Somaliji.

Berlin, 19. avg. s. Po Reuterjevem poročilu je bila angleška kolonija Somalija sedaj popolnoma izpraznjena. Angleško vojskstvo se je vkrcalo na vojne ladje z vsem vojnim materialom.

Angleži o napadu na Adis Abebo

Kairo, 19. avg. br. (Reuter). Letalsko poveljstvo na Bliznjem vzhodu je davi izdalo komuniké o večerašnjih angleških napadalnih akcijah v Afriki. V njem pravi, da so angleški bombniki včeraj popoldne uspešno bombardirali letalsko oporišče v Adis Abebi. Več napadalnih in izvidniških poletov je bilo izvršenih tudi nad Somalijo. Pri tem so bile bombardirane italijanske motorizirane kolone, ki so prodirale proti Berberi. Eno angleško letalo je bilo sestreljeno, toda pilot se je rešil s padalom.

Napad na Addis Abebo je izvedla skupina bombnikov tina Blenheim. Letalo so morala preleteti 400 milj preko težavnega goratega ozemlja.

Z bojišč v Palestini, Somaliji in Sudanu ni ničesar poročati.

Angleška letala spet nad Švico

Bern, 19. avg. s. (SDA.) Vrhovno poveljstvo švicarske vojske javlja, da so preteklo noč tuja letala zopet ponovno letela nad švicarskim ozemljem. Letala so bila opažena na več mestih in sicer najprej zvečer, potem pa proti jutru. V severni Švici so vrgla tuja letala na švicarsko ozemlje več bomb, ki pa niso povzročile škode.

Pri Bernu je proti tujim letalom stopilo v akcijo protiletalsko topništvo.

Curih, 19. avg. br. (Stefani) V pretekli noči so formacije angleških letal znova preletele švicarsko ozemlje. Po službenih podatkih so bili ponoči alarmirani prebivalci v Bernu, Curihu, Baslu in Ženevi. Protiletalsko topništvo je bilo ponovno v akciji. Angleška letala so vrgla celo nekaj bomb na področje med Diedenhofenom ter Schlackom in Turngauom. Tam so bile prekinjene telefonske in brzojavne zveze, druge večje škode pa ni bilo.

Novi angleški letaki na severno Italijo

Rim, 19. avg. AA. (Stefani) Popoldanski listi objavljajo besedilo letakov, ki so jih angleška letala sejala po italijanskih kra-

Bukarešta, 19. avg. s. (Reuter). Pogajanja med rumunsko in bolgarsko delegacijo glede južne Dobrudže so se danes pričela v Crajevi. Reuterjev dopisnik doznava, da je rumunska vlada menda pristala na to, da odstopi Bolgariji tudi dve okrožji katerih odstopitev je prvotno odklanjala. Rumunska vlada pristaja sedaj tudi na odstopitev donavskega pristanišča Silistrie.

★

Netočne vesti o vpoklicih v Bolgariji

Sofija, 19. avg. j. Bolgarska telegrafska agencija kategorično demantira vesti, ki so se razširile ponekod v inozemstvu, češ da je Bolgarija poklicala vse vojaške rezerviste pod orožje. Te trditve nikakor ne odgovarjajo resnici. Dejstvo je samo, da je vojaško poveljstvo vpoklicalo na običajne orožne vaje del rezervistov, ki doslej po rednem razporedu še niso bili poklicani na včrbe.

Rumunski trgovinski ministar ne potuje v Turčijo

Ankara, 19. avg. (Stefani.) Pred nedavnim je bilo sporočeno, da bo rumunski trgovinski ministar prisostvoval skupno z turškimi trgovinskimi ministrom otvoitvi seima v Smirni. Zdaj poročajo, da je rumunski trgovinski ministar opustil nameru, da bi potoval v Smirno in da ga bo zastopal pri otvoritvi veleposlana rumunski veleposlanik v Turčiji.

★

Pravna reforma v Italiji

Rim, 19. avg. AA. (Stefani) Skupni odbor obeh zakonodajnih zbornic, ki proučuje načrte nekaterih italijanskih zakonikov, izdelanih v pravosodnem ministristvu, je končal razmotrivanje o imovinskem in obligacijskem delu osnutka civilne ga zakona. Proučevanje osnutka novega trgovinskega in novega pomorskega zakonika je poverjeno posebnim podoborom.

★

Mussolini med mladino

Rim, 19. avg. br. (UP). Min. predsednik Mussolini, ki se je včeraj vrnil v Rim z nekega krajšega inspekcijskega potovanja, je dopoldne pregledal zavoda fašističnih kadetov in »mladih Italijanov«. Na griču Magliu pri Rimu je prisostvoval večbam 2000 kadetov, ki so bili razporejeni v 6 bataljonih. Na griču Mariu si je ogledal ženski zavod in je prisostvoval tudi telovadnemu nastopu več sto njegovih gojenk.

Povratak interniranih Italijanov iz Tunisa

Palermo, 19. avg. br. (Stefani.) Iz Tunisa in francoskega Maroka se je pripeljalo danes v Palermo 1100 Italijanov, ki so jih francoske oblasti ob pričetu vojne internirale. Izjavili so, da je bilo v francoskih koncentracijskih taboriščih v Afriki v pričetu vojne interniranih skupno nad 6000 Italijanov.

★

Ameriški novinar demantira alarme o Albaniji

New York, 19. avg. br. (Stefani) Rimski zastopnik ameriške agencije United Press, Paccard, se je te dni mudil v Albaniji. Prepotoval je več pokrajini, bil je v Bureliju, rojstnem kraju bivšega kralja Zoga, in drugod. Iz Albanije je poslal agenciji daljše poročilo v zvezi z neresničnimi vestmi, ki so se zadnje dni razširile po Angliji in Ameriki in po katerih naj bi nastali v Albaniji hudi nemiri. Paccard pravi v svojem poročilu, da vlada povsod mir, da v Draču ni nobenih italijanskih vojnih ladij, da se dežela v gospodarskem in kulturnem pogledu naglo razvija in da se Albanci na cestah in v javnih lokalih celo med seboj pozdravljajo s fašističnim pozdravom. Albanska mladina se vzgaja po fašističnih načelih in po Albaniji je več bataljonov fašistične milice, sestavljenih iz samih albanških prostovoljcev.

LETALSKI NAPADI NA ANGLIJO SE VRSTE DAN ZA DNEVOM

Nemško vojno poročilo o akcijah in izgubah v nedeljo — Naloge in boji izvidniških letal — Razmeroma miren ponedeljek

Berlin, 19. avgusta. AA. (DNB.) Včerajšnja nedelja je bila Angliji cilj večje števila nemških bojnih in lovskih letal.

Berlin, 19. avg. br. (DNB.) Vrhovno poveljstvo nemške vojske je popoldne objavilo službeno vojno poročilo o včerajšnjih letalskih operacijah nad Anglijo. Poročilo pravi med drugim:

Letalstvo je v teku 18. avgusta doseglo nove velike uspehe, kakor je bilo delno že objavljeno že v posebnem vojnem poročilu. Skupine nemških letal so z velikim uspehom napadle važne vojaške objekte v južni in srednji Angliji kakor municijske tovarne, železniške naprave, postojanke protiletalskega topništva in zlasti letališča okrog Londona ter v grofiji Kentu in Hampshire. Pri napadih na ladje na Kanalu je uspelo z bombami zadeti 4000-tonsko trgovsko ladjo in jo potopiti, nekda druga ladja pa je bila močno poškodovana.

Na več krajih je prišlo do hudih letalskih spopadov, v katerih so naša rušilna in lovstva letala prizadela sovražniku velike izgube. Eskadri rušilskih letal »Horst Wessel« pod poveljstvom komodorja podpolkovnika Hutha je uspelo ta dan sestreliti 51 letal.

V noči na 19. avgust so boja letala bombardirala velike tanke bencina vzhodno od Londona, tovarne orožja v Northwicheu in Essexu, pristaniške naprave v Milfordhavenu, Havenmouthu, Bournemouthu in Weymouthu, kakor tudi letališča v južni Angliji in v bližini Liverpoola. Pri vseh napadenih objektih je bilo mogoče opaziti velike požare in eksplozije. V lukah je bilo zadetih tudi več ladij.

Britanska letala so v noči na 19. avgust bombardirala razne kraje v zapadni in južni Nemčiji, ne da bi povzročila kako večje škodo.

Izgube sovražnega letalstva so znašale v teku včerajšnjega dne 147 aparatov. V letalskih spopadih je bilo sestreljenih 124, 23 pa jih je bilo uničenih na tleh ali pa jih je sestrelilo protiletalsko topništvo. Razen tega je bilo uničenih 33 zapornih balonov. 36 nemških letal se ni vrnilo na svoja oporišča.

Včeraj predvsem izvidniške akcije

Berlin, 19. avg. j. (DNB.) Tudi danes so nemška izvidniška letala odletela nad Anglijo, da z natančnim opazovanjem ugotovijo uspeh včerajšnjih bombnih napadov na razne vojaške cilje v Veliki Britaniji. Izvidniška letala vrste Heinkel 111 in Dornier 17, ki so danes odletela, so dobila razen tega povelje, naj nadzorujejo vasa angleška pristanišča, ladjedelnice, letališča in obrambne naprave. Izvidniško delo nemških letal se razvija v vsej tišini ter je njegov glavni namen, ostati v tesnem stiku s sovražnikom. Ker nosijo izvidniška letala običajno s seboj tudi po nekaj bomb, je treba računati, da je prišlo ponekod do manjših bombnih napadov, ki se sicer ne morejo primerjati z velikimi bombnimi napadi minilnih dni, ki pa vendar uspešno vzemirajo sovražnika. Naloga teh obojenih izvidniških letal je med drugim tudi ogrožanje tovarn za orožje in municijo, vojašnic in vojaških vežbališč.

Berlin, 19. avg. br. (Stefani) Skupine nemških izvidniških letal, ki so priletele popoldne nad Anglijo, so se v bližini Ramsgatea nad južno-vzhodno Anglijo spopadle z angleškimi lovci. Prišlo je do štirih ločenih spopadov. Nemška letala so se namreč po nalogu svojih poveljstev izogibala spopadom z angleškimi lovci. V spopadih so bila sestreljena 3 angleška letala. Dve sta padli na kopno, eno, ki se je v zraku vnelo, pa je padlo v morje. Dva letala sta se rešila s padali. Izvidniška letala so izbrala obširen dokazan material o včerajšnjih uspehih napadalnih akcij nemških bombnikov. Posebno močno so bile razdeljene industrije naprave železniške proge, industrijske naprave in druge naprave ob Bristolškem kanalu.

Angleške izgube

Berlin, 19. avgusta. AA. (DNB.) »Berliner Lokal-Anzeiger« objavlja pregled letalskih izgub, ki so jih pretrpeli Angličani. List pravi, da so Angličani po uradnih poročilih vrhovnega poveljstva nemške vojske izgubili od 8. do 18. avgusta skupno 732 letal.

Vojaški značaj padalcev

Berlin, 19. avg. AA. (DNB.) Na neko vprašanje je bilo sporočeno s pristojne strani zastopnikom tujega tiska, da je nemška vlada po posredovanju švicarske vlade poslala Angliji noto, v kateri je podala popis uniforme in opreme nemških padalcev. V zvezi s tem s pristojnega mesta opozarjajo, da se po tej uniformi lahko spoznajo nemški padalci in glede na to smatrjajo kot člani nemške oborožene sile. Z ozirom na razne pobude — pravi dalje omenjena nota — se opozarja, da bo Nemčija na vsako postopanje proti nemškim padalcem, ki ne bi bilo v skladu z mednarodnim pravom, odgovorila z represalijami proti britanskim padalcem.

Srečno naključje med letalskim alarmom

Hanover, 19. avg. AA. (DNB.) Tu se je o priliki, ko je bilo dano znamenje za alarm, pripetil nenavaden primer. Ko so ljudje v malem hanoveranskem predmestju slišali znamenje, da se bližajo sovražna letala, in ko so se oglašili tudi protiletalski topovi, ki so opominjali, da je treba hitro iti v zaklonišča, je v največji naglici skočil iz postelje tudi mož, ki je bil že več let slep. Pri tem je padel in se hudo udaril na glavo. Napol onesvečenega so domači prenesli v zavetišče, nakar so se z njim, ko je bilo pripravljenosti konec, vrnili v stanovanje. Ko se je ta človek zjutraj prebudil, so njegovi domači z nezmerno presenečenjem in veseljem opazili, da je na desno oko spregledal.

Dela za obnovo prometa v Belgiji

Bruselj, 19. avg. (DNB.) Kakor je bilo že večkrat poudarjeno, dela za obnovo prometnih zvez v Belgiji odločno napredujejo in jih v veliki meri podpira nemška vojska ter nemške delavske organizacije. Pri popravljanju Albertovega prekopa je zaposlenih nič manj ko 20.000 ljudi. Velik del tega prekopa je že usposobljen za promet z ladjami. Računajo, da bo do srede septembra končno vzpostavljena plova na vsej dolžini Albertovega prekopa. V začetku septembra bodo po vsej priliki končana dela na spodnji Mozeli. Plova po tej reki je za industrijsko področje Liegea življenjske važnosti.

Novi obrambni ukrepi v Veliki Britaniji

Priprave za samostojno upravljanje vseh grofij v primeru nemškega izkrcanja

London, 19. avgusta. s. (Reuter) Notranje ministrstvo je objavilo danes nove ukrepe za obrambo Anglije v primeru sovražne invazije. Že pred meseci je vlada odredila da bo v primeru invazije razdeljena Anglija v okrožja, ki bodo samostojno upravljana, če bi bile zveze teh okrožij z Londonom prekinjene danes pa je notranje ministrstvo izdalo komisarijem vseh teh okrožij pooblastilo da v sporazumu z vojaškimi oblastmi in po navodilih notranjega ministrstva v primeru sovražne invazije v svojih okrožjih podvzamejo samostojno vse potrebne nujne ukrepe za obrambo. Pooblastilo je za enkrat označeno samo kot varnostni ukrep, stopi pa v veljavo, čim bi prišlo do sovražne invazije z morja ali iz zraka ter bi bile zveze z Londonom prekinjene. Na podlagi pooblastila smejo sedaj pokrajinski komisarji kontrolirati med drugim cestni promet ter gibanje prebivalstva, smejo proglašati preki sod in odrejati evakuacijo prebivalstva. Prav tako lahko preukopajo promet na rekah in kanalih, če je to potrebno zaradi sovražne invazije.

London, 19. avgusta. br. (Reuter.) Ustroj domobranske vojske v Angliji je bil, kakor pravi službeno poročilo, ki je bilo o tem izdano popoldne, nanovo urejen, tako da bo ta vojska lahko samostojno opravljala vse obrambne naloge. Domobranci bodo v bodoče tesno sodelovali z oddelki teritorialne vojske. V domobranske formacije bodo odslej sprejemali tudi tujce, kar označujejo tukajšnji politični krogi za pravo revolucijo v organizaciji angleške vojske, v kateri doslej tudi državljani pod nobenim pogojem niso imeli dostopa. Domobranske formacije bodo v bodoče tudi znatno povečane.

Boji v nedeljo

London, 19. avgusta. j. (Reuter.) V mini noči in danes zjutraj se je nemško letalstvo omejilo zgolj na majhne polete. Večnoma so prihajala nad jugovzhodno Anglijo samo posamezna nemška letala. Kakor objavlja komunikacija ministrstva za letalstvo ter ministrstva za narodno obrambo, ki je bil izdan popoldne, nemški letalski napadi v noči od nedelje na ponedeljek niso bili več posebno velikega obsega, dasi je bilo tudi ponoči vrženih mnogo bomb na raznih točkah Anglije ter južnega Walesa. Škoda ni bila velika. Bombe so raniile nekaj ljudi.

Razen podatkov, ki jih navaa službeni komunikacija, se doznava, da je več zažigalnih bomb padlo ponoči na neko garažo v mestu jugovzhodne Anglije. V garaži je bilo uničenih več avtobusov. V nekem mestu jugovzhodne Anglije je eksplodiralo več bomb z zakasnelimi vžigalniki. Bombe so poškodovale nekaj hiš ter raniile več ljudi. Enake bombe so ponoči eksplodirale tudi v nekem mestu srednje Anglije ter v nekem londonskem predmestju. V obeh primerih ni bilo škode.

Bolj miren ponedeljek

London, 19. avg. s. (Reuter.) Do 19. ni bilo objavljeno še nobeno uradno poročilo o današnjih letalskih operacijah nad Anglijo. Zasebna poročila javljajo, da je potekel današnji dan primeroma mirno. O nemških napadih javljajo samo iz južno-vzhodne in južnozpadne Anglije. Na jugovzhodu je bil izveden manjši napad. Vrženih je bilo 7 bomb na neko mesto. Neka bomba je padla na nogometno igrišče, tik preden bi se morala pričeti tekma med moštvo vojske in mornarice. Več nogometašev je bilo ranjenih ter so jih morali prepeljati v bolnišnico.

Okoli 15. popoldne je bil izvršen napad na južnozpadno Anglijo. London, 19. avg. s. (Reuter) Letalsko in notranje ministrstvo sta objavili nocoj naslednji komunikacija: **Sovražna letalska aktivnost nad Anglijo je imela danes manjši obseg.** Izvedeni so bili samo sporadični napadi manjšega števila letal. Nekaj škode je bilo povzročeno v nekem mestu v Essexu in v neki vasi v Norfolku. V južnem Walesu je bil zažgan bencinski tank. Napadenih je bilo tudi več vojaških letališč, pri čemer je bilo nekaj človeških žrtev.

Po poročilih, ki so dospela do 20. so bili tekom dneva sestreljeni štirje nemški bombniki.

Angleži o nemških izgubah

London, 19. avgusta. br. (Ass. Press.) Službeno je bilo davi objavljeno, da so angleška lovstva letala in protiletalsko topništvo včeraj sestrelila najmanj 144 nemških bombnikov in lovcev. Angleški listi beležijo danes, da je bila to po angleškem mnenju doslej relativno največja angleška letalska zmaga, če se upoštevajo nemški

Močna nemška oporišča v Franciji

New York, 19. avg. o. Po informacijah agencije »United Press«, ki so jih zbrali njeni poročevalci v zasedni Franciji, so si Nemci uredili vse od Bolognea do Ostendea vrsto izredno dobro kamuliranih letališč, ki jih doslej angleški letalci kljub vsem naporom niso mogli izslediti. S teh letališč se dan z dnem dvigalo nemške letalske eskadre k napadom na Anglijo. Poleg tega so si Nemci razpostavili vzdolž Kanala nešteto topniških postojank, ki so prav tako izredno dobro maskirane. Poročevalci agencije so mnenja, da priravljajo Nemčija novo iznenađenje v borbi proti Angliji.

podatki, po katerih naj bi bilo včeraj pri množestvenih napadih na južnozpadno Anglijo sodelovalo okrog 600 nemških letal. Po navedenih angleških podatkih je bilo doslej od pričetka sedanjega vojne dalje sestreljenih nad Anglijo in morjem okrog nje že 1028 nemških letal. Samo od 18. julija, ko so se pričeli nemški letalski napadi na Anglijo v večjem obsegu, je bilo sestreljenih 970 nemških letal.

Angleški listi

London, 19. avg. s. (Reuter.) Današnji angleški listi obširno komentirajo velike letalske bitke med nemškim in angleškim letalstvom. »Times« pravi, da ni nobene dvoma, da nemški napadi na Anglijo v preteklem tednu predstavljajo letalsko ofenzivo v popolnem obsegu. Nemci so pri tej ofenzivi pretrpeli velike izgube. Toda list opozarja, da to še nikakor ni za nemško letalstvo udarec, ki bi ga resno prizadel. Pričakovati je še večjih napadov. Tudi »Daily Herald« opozarja, da bo naslednji udarec nemškega letalstva proti Angliji najbrže hujši od prvega. Angleško prebivalstvo pa mora svoj popolni mir ohraniti še tudi do končne preizkušnje.

Mnogi listi ostro kritizirajo pomanjkljivo uradna poročila o letalskih bitkah. »Daily Telegraph« opozarja, da je morala ameriška javnost v petek 9. ur čakati preden so bila demantirana nemška poročila o letalskih napadih tega dne na Anglijo. Tudi »Times« se pridružuje tej kritiki.

Proti radovednežem

London, 19. avg. s. (Reuter) Notranje ministrstvo v posebnem proglasu opozarja prebivalstvo, da naj ne hodi gledat poškodb, ki so jih prizadejali nemški letalski napadi. Dotok radovednežev ovira reševalna dela ter odpira sovražnim letalom cilje za nove napade.

Danes govori Churchill

London, 19. avg. j. (Reuter.) V angleških parlamentarnih krogi sodijo, da bo ministrski predsednik Churchill jutri podal v spodnji zbornici posebno izjavo, t. i. čisto se proglasitve nemške blokade nad Veliko Britanijo. V parlamentarnih krogi so mnenja, da bo veljala ta Churchillova izjava kot uradni odgovor angleške vlade na nemški ukrep.

Pomoč iz Nove Fundlandije

London, 19. avg. AA. (Reuter.) Peti kontingent topništva iz Nove Fundlandije je prispel danes v neko britansko pristanišče. Ob prihodu je čete pozdravil komisar za trgovino z Novo Fundlandijo Davis.

Opustošenje v Boulogneu

Vichy, 10. avg. s. (Col. B. C.) Po informacijah francoske vlade je sobotni napad angleških letal na Boulogne popolnoma uničil trgovsko pristanišče. V vojnem pristanišču in oporišču hidroplanov pa so bili povzročeni veliki požari.

Letalski dan ruske vojske

Moskva, 19. avg. br. (Stefani.) V Moskvi so včeraj proslavili dan letalstva. Nad Kremenjem je 400 letal vseh mogočih tipov in velikosti izvršilo vrsto velikih akrobacijskih in vojaških poletov. Priveditvi so prisostvovala ogromne množice ljudstva. Prisotni so bili tudi Stalin, vsi člani ruske vlade ter ves diplomatski zbor. Podobne prireditve v manjšem obsegu so bile tudi po drugih ruskih mestih.

Omejitev zdravniške prakse v Franciji

Vichy, 19. avg. AA. (Havas.) Izšel je zakon, po katerem se omejuje izvrševanje zdravniške prakse v Franciji in v francoskih kolonijah. Zdravniško prakso bodo morale opravljati le osebe, ki so po rodu Francozi. Odnosno tisti, katerih oče je Francoz. Izjemoma bodo dovoljevali zdravniško prakso učenjakom, ki so si pridobili posebne zasluge za Francijo in ki so služili v francoski vojski v svetovni in sedanjni vojski. Prav tako bo dovoljena zdravniška praksa tistim, ki so si ponovno pridobili francosko državljanstvo od novembra 1918 dalje.

Izgredi v Franciji

Lizbona, 19. avg. s. (Reuter.) Angleži, ki so dospeli semkaj iz Francije, pripovedujejo, da je prišlo v Toulouse nedavno do večjih nemirov. Bivši vojski so v velikem številu demonstrirali po mestnih ulicah, prepevajoč marseljske. Policija in požarna brigada nista hoteli intervenirati. V mnogih krajih Francije so se primerila sabotažna dejanja, zlasti na telefonskih in brzojavnih napeljavah.

Kanadsko-ameriška obrambna zveza

Pogodba o vzajemni pomoči Zedinjenih držav in Kanade za primer ogrožanja ameriške varnosti — Stalen skupni obrambni svet

Washington, 19. avgusta. br. (CBC.) Sporazum, ki je bil sklenjen med Zedinjenimi državami in Kanado o vzajemni pomoči za obrambo ameriške poloble, je v marsičem sličen zavezniški pogodbi. Zato je zbudil v vseh ameriških političnih krogih ogromno pozornost malo pa je ljudi iz opozicije, ki bi si sprito najnovejšega mednarodnega političnega razvoja upali kritizirati ta Rooseveltov korak.

Danes se je zvedelo, da bodo v stalnem odboru, ki bo štel 10 članov in sicer po 5 kanadskih in 5 ameriških vojaških strokovnjakov, Zedinjene države zastopali šef ameriškega generalnega štaba Marshall, šef vojne mornarice admiral Stark vrhovni poveljnik ameriškega letalstva general Arnold in šef operativnega oddelka mornariškega ministrstva viceadmiral Towers. Ime petega člana ameriške delegacije še ni znano. Po informacijah merodajnih krogov bodo ameriški zastopniki uradno objavili že do četrta in se bo obrambni svet prvič sestel prihodnji teden.

Washington, 19. avgusta br. (Ass. Press.) V ameriških političnih krogih in tisku je zbudil sporazum prezidenta Roosevelta in Mackenzie Kinga o skupni obrambi zapadne poloble in o ustanovitvi stalnega odbora strokovnjakov vojske, letalstva in mornarice Zedinjenih držav in Kanade, ki naj že takoj prične proučevati vse potrebne ukrepe za izvedbo sporazuma veliko pozornost. Vsi listi ga danes odobravajo. »New York Herald Tribune« označuje ta sporazum za diplomatski instrument izredno velikega pomena. Predvsem nima nič skupnega s formalnimi vojaškimi pogodbami. Na drugi strani pa so našle Zedinjene države način kako tudi na vojaškem področju učinkovito sodelovati z državno, ki je v vojni. »New York Times« opozarja

na zasluge prezidenta Roosevelta, ki si je že doslej, ko Zedinjene države nso v vojni, mnogo prizadeval, da bi njihovo pripravljenost organizirati na vseh področjih, tako da jih zlepa nihče ne bi mogel presesteti.

Prvi odmev v Londonu

London, 19. avgusta AA. (DNB.) Vest o sporazumu med Zedinjenimi državami in Kanado o ustanovitvi stalnega odbora za obrambo Amerike, v Londonu zelo toplo komentirajo. »Times« piše: To ni ločen korak, temveč je v tesni zvezi z drugimi načrti, ki so v skupnem interesu za USA in za vse narode britanskega cesarstva.

Borba za splošno vojaško dolžnost v USA

Washington, 19. avg. br. (CBC.) Vodja vladne večine v senatu Portlee je danes gledel na to da se je tudi republikanski kandidat za prezidenta v svojem prvem volilnem govoru izrazil za uvedbo splošne vojaške obveznosti v Zedinjenih državah, v razgovoru z novinarji dejal, da bo po njegovem prepričanju sedaj Rooseveltov zakonski načrt še pred prihodnjo soboto sprejet tudi v senatu. Kakor znano, je Rooseveltov zakonski predlog o splošni vojaški obveznosti v senatu naletel na močno opozicijo.

Prevoz otrok iz Evrope

Washington, 19. avg. s. (Reuter) Ameriški senat je sprejel nocoj zakonski osnutek, ki dovoljuje ameriškim ladjam, da plovejo v luko vojujočih se držav po otroke, da jih prepelejo v Zedinjene države. Predlog pride sedaj ponovno pred reprezentančno zbornico, ki ga bo verjetno sprejela v nekoliko spremenjeni obliki.

Na Daljnem vzhodu

Japonski diplomat o odnosajih z Nizozemsko Indijo Zbližanje med Japonsko in Avstralijo

Tokio, 19. avg. j. (Domej.) Japonski poslanik pri nizozemski vladi v Haagu Ishi, ki se je vrnil v Tokio, je v nekem intervjuju podal zanimivo izjavo o vprašanju bodočega lastnika Nizozemske Indije. Dejal je, da je Nizozemski zajamčena njena politična neodvisnost, ki bo vzpostavljena takoj po končani vojni ne glede na to, da je danes po Nemčiji Nizozemska zasedena. Kar se tiče odnosajev med Japonsko in Nizozemsko Indijo, je treba upoštevati, da je uveljavila vlada Nizozemske Indije, še preden so nemške čete vkorakale na Nizozemsko, čl. 93 ustave, ki daje generalnemu guvernerju Nizozemske Indije vsa pooblastila za primer, če bi vlada matične dežele zaradi kakne narodne krize ne mogla pravčasno odločiti o potrebnih ukrepih. Zato lahko generalni guverner Nizozemske Indije v sedanjih razmerah prične diplomatska pogajanja z Japonsko ne da bi potreboval predhodna navodila svoje vlade. Po dosedanjih ukrepih sodeč, pa guverner danes ne dela po lastnih nagibih, kakor bi smel, marveč se verjetno drži instrukcij, ki jih prejema od bivše nizozemske vlade v Londonu.

Camberra, 19. avg. (C. B. C.) Min. predsednik Menzies je danes izjavil novinarjem, da sta se Avstralija in Japonska sporazumeli o rednih diplomatskih zastopstvih v Camberru obojestrno v Tokiju. Za prvega avstralskega poslanika v Tokiju je bil imenovan bivši predsednik avstralskega vrhovnega sodišča John Laven. Japonska vlada je še pristala na njegovo imenovanje. Menzies je še dodal, da pričakuje od

vzpostavitev rednih diplomatskih odnosajev med Japonsko in Avstralijo velike koristi za obe državi.

Ameriško-japonska pogajanja v Šanghaju

Šanghaj, 19. avg. s. (Ass. Press.) Poveljnik ameriškega vojnega brodograja na Daljnem vzhodu admiral Hart je objavil izjavo, v kateri pravi, da se glede prevzema varnostne službe v angleškem sektorju v Šanghaju v teku pogajanja med ameriško in japonsko vlado. Za čas pozajani so Zedinjene države pristale, da bodo v tem sektorju namesto ameriških mornariških strelcev opravljali varnostno službo oddelki šanghajskih prostovolcev.

Umik Angležev iz Tiencina

Hongkong, 19. avg. o. Včeraj je zapustilo Tiencin 172 angleških oficirjev in vojakov, ki so skrbeli za javno varnost v tamkajšnji angleški koncesiji. Tako so se Angliči sedaj umaknili tudi iz Tiencina. Angleška četa je odpotovala iz Tiencina v Hongkong.

Bombardiranje Čungkinga

Čungking, 19. avg. s. (Col. B. C.) nad sto japonskih bombnikov je danes bombardiralo Čungking.

Čungking, 19. avg. AA. (Reuter) Japonci bombardirajo podnevi in ponoči Čungking. Nad mestom kroži nad 130 sovražnih bombnikov, ki so razdeljeni v dve skupini in mečejo zažigalne bombe.

Sprememba uredbe o podporah rodbinam vpoklicancev

Ministrski svet je na predlog ministra za socialno politiko in finančnega ministra predpisal uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o podporah rodbinam oseb poklicanih v vojaško službo. Spremembe so v glavnem naslednje:

Člen 5. uredbe se doda določba, ki pravi, da se rodbinam upoklicancev, ki so umrli na vojaški vežbi, dodeli podpora tudi za čas treh mesecev po smrti vojnega zavezanca, če nimajo pravice na pomoč ali podporo po kakšnem drugem zakonskem predpisu. Čl. 7 uredbe je dopolnjen z določbo, ki pravi, da lahko prošnjo za rodbinsko podporo predloži tudi vojni zavezanec preko vojaške edince, v kateri služi, pri čemer označi osebo, za katere zahteva podporo. Take prošnje mora vojaška edinica brez odlaganja poslati občin, pri kateri stanuje rodbina vojaškega zavezanca s poročilom, da je vojaški zavezanec v vojni dolžnosti in za kakšen čas je pozvan. Občinska uprava pozove v tem primeru označene osebe, da dajo svojo izjavo.

V členu 9. so dopolnjene določbe, ki se tičejo sestave: Za predložitev odborov za podpore in njih vzdrževanja. Sreska na-

čelstva odnosno mestna poglavarstva so dolžna nositi vse pisarniške stroške teh odborov in skrbeti za potrebne prostore. Če v kraju, kjer je sedež odbora za podporo ni sreskega načelstva, pade ta dolžnost na krajevno občino, ki lahko od ostalih zainteresiranih občin zahteva povračilo izdatkov.

Važna je nova določba čl. 10., ki pravi, da mora odbor za podpore izdati odločbo v treh dneh, če ni potrebna dopolnitev dokazov. Čl. 14 se dopolni z določbo, da mora prosilec, ki se zavrne, vložiti pri odboru za podpore pritožbo pisмено ali na zapisnik v roku 15 dni.

Novi čl. 18a določa, da se s kaznijo 50 do 500 din kaznuje odgovorni samoupravni organi, ki pravčasno in pravilno ne dostavijo prošnji pristojnemu odboru za podpore ali namerajo in brezvestno vrše poverjeno jim nalogo. Z isto kaznijo se kaznuje tudi član odbora iz vrst občinskih odbornikov ali občinskih uslužbencev ki brez upravičljivega razloga ne pride na sejo odbora. Novi so tudi predpisi o nadzorstvu nad poslovanjem odborov, ki pripada pravosodnemu in socialnemu ministru.

Mednarodna železniška konferenca v Dubrovniku

Beograd, 19. avg. p. Kakor poročajo iz Dubrovnika, se je tamkaj pričela mednarodna konferenca za železniški promet.

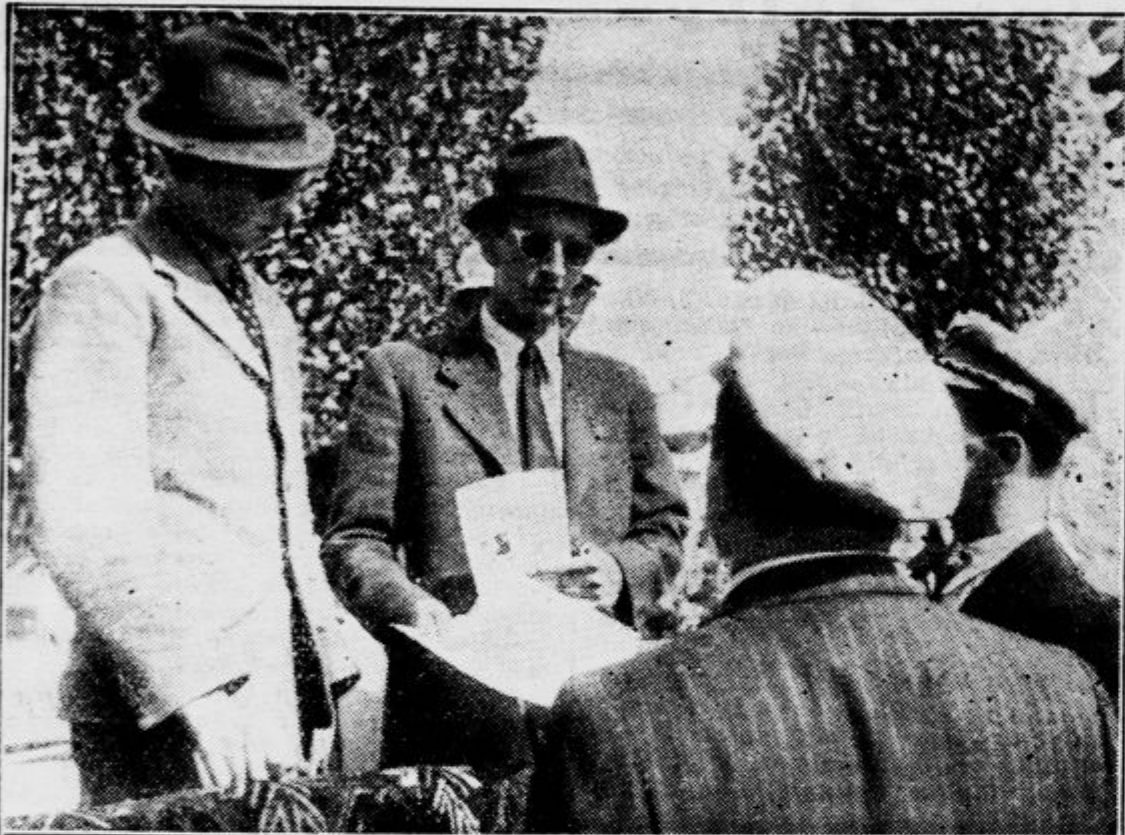
Iz prosvetne službe

Beograd, 19. avg. p. Imenovan je za inspektorja za prosvetnem ministrstvu dr. Janko Kotnik, profesor I. realne gimnazije v Mariboru.

Vremenska napoved

Zemunska: Topleje, po večini jasno vreme v vsej državi. Postopno se bo pooblačilo v severnih in severozapadnih predelih.

Nj. Vel. kralj Peter II. pri motociklističnih dirkah Hermesa pri Podutiku

Kakor je ponedeljsko »Jutro« podrobneje poročalo, je v izredno veselje številnih gledalcev pri lepo uspešnih motociklističnih dirkah na cestni krožni progi okoli Podutika pri Ljubljani prisostvoval Nj. Vel. kralj Peter II. v družbi kneževica Aleksandra, princa Djordja in svojega spremstva. Z velikim zanimanjem je nad vse sledil napetim borbam. Pribežujemo dve sliki tega visokega obiska. Na desni pa prizor, ko je mladi kralj, sam navdušen avtomobilski sportnik, stisnil roko uspešnim tekmovalcem gg. Puharju (Hermes), Brezniku (Avtoklub) in Podberščku

Kakor je ponedeljsko »Jutro« podrobneje poročalo, je v izredno veselje številnih gledalcev pri lepo uspešnih motociklističnih dirkah na cestni krožni progi okoli Podutika pri Ljubljani prisostvoval Nj. Vel. kralj Peter II. v družbi kneževica Aleksandra, princa Djordja in svojega spremstva. Z velikim zanimanjem je nad vse sledil napetim borbam. Pribežujemo dve sliki tega visokega obiska. Na desni pa prizor, ko je mladi kralj, sam navdušen avtomobilski sportnik, stisnil roko uspešnim tekmovalcem gg. Puharju (Hermes), Brezniku (Avtoklub) in Podberščku

Pedagoški teden se je pričel Zbralo se je okrog 200 učiteljev in učiteljic

Ljubljana, 19. avgusta
Kljub neurejenim razmeram sodobnosti, ko stojimo sredi vojnih presenečenj in bistvenih izprememb na karti Evrope, vztraja naše čitateljstvo z vso resnostjo pri svojem poklicnem udejstvovanju. Pa ne samo to! Tudi vsi samoisobraževalni pokreti delujejo v neomejenem obsegu dalje. Naše učiteljstvo se po stari, tradicionalni navadi zbira leto za leto v velikem letnem odmoru na posebnih pedagoških tečajih, ki se vrše izmenično v Mariboru (Pedagoška centrala) in v Ljubljani (Pedagoško društvo).

Današnji ponedeljek je spet okrog 200 učiteljev, učiteljic in ostalih slovenskih pedagogov napolnilo veliko dvorano Delavske zbornice, da prisostvuje letošnjemu pedagoškemu tednu, ki ga je ob sodelovanju vseh vodilnih slovenskih pedagoških delavcev priredilo Pedagoško društvo.

Profesor Venčeslav Čopić je v imenu prirediteljev pozdravil vse prisotne vzgojitelje s toplimi besedami, posebno pa še banskega šolskega nadzornika Milka Jegliča ter ravnatelja ljubljanske učiteljske šole Franca Prijatelja ter pričel pedagoški teden. Oba imenovana sta nato pozdravila navzoče.

Profesor učiteljske šole in privatni docent dr. Stanko Gogala je v lepo zajetem predavanju o sodobnem pedagoškem prizadevanju podal svoje iskrene pedagoške poglede. Za pedagoškega človeka so važni njegovi odnosi do življenja in do soljudi. Predvsem polagamo važnost na socialne odnose, ki zavise tudi od gospodarskih razmer. Človek s pedagoško intuicijo je vodnik duhovnega osebnega življenja. V pozitivnem vzgojiteljskem odnosu daje iz svojih doživetij kulture, kar gojenec rabi. Zna-

čilna poteza tega dajanja je v tem, da se ob njem gojenec notranje razvija in gradi ob svojih prirodnih dispozicijah.

Pedagoški odnos je osebna zveza dveh oseb, od katerih notranje bogatejše daje in prenaša kulturno življenjske vrednote na drugo osebo, ki v občutju notranjega bogatenja s hvaležnostjo in doživljajsko aktivnostjo sprejema.

V normativni pedagogiki določa vzgojni smoter vzgojitelja, a psihološka pedagogika daje pretežno važnost na zakonitosti in dejstva psihe v učencu, okolju, vzgojitelju in kulturi sploh. Ta psihološka dejstva uporablja kot pomožni kazipot k pozitivni rešitvi konkretno danega vzgojnega problema.

Iz navedenega nujno sledi temeljit preobrat v dosedanjem, v praktični vzgoji še marsikje ukoreninjenem pojmovanju, odnosa med vzgojiteljem in učencem. Če da je normativna pedagogika s povdaranjem absolutnih vrednot vzgojitelju stare šole nad učencem gotovo oblast, potem je psihološka pedagogika sila, ki naj po dojetju in dejstvenem spoznanju vsakokratne pedagoške situacije deluje kot usmerjevalec številnih vzgojnih činiteljev v najpozitivnejšem smislu.

Vzgojiteljev odnos do učenca torej ni normativno določen, ampak je odvisen od vzgojiteljevega pojmovanja in dojetja vzgojnih situacij. Z ozirom na to so za čim pravilnejšo vzgojo naše mladine odločilnega pomena vzgojiteljevi odnosi do vseh ljudi, ki jih srečuje v življenju. S pozitivnimi odnosi do okolice lahko urejuje in dviga socialno vzgojne vrednote.

Sodobna pedagoška stremjenja bodo temu morala posvečati čim dalje večjo pozornost, saj vedno bolj prodira spoznanje,

da šola ni soba s stenami in okni, ampak vse okolje, ki s svojimi pestrimi vplivi vztrajno in trajno oblikuje doraščajočega človeka.

Fizika, prirodopis, matematika in drugi učni predmeti naj ne preobremenjujejo z dejstvi iz svojih območij spomina, ampak naj po dojetju njihovih zakonitosti in povezanosti dejstev omogočajo kulturna doživetja.

Pouk iz nacionalnih predmetov je najuspešnejši tedaj, ko doživi učenec intimnost vezi in povezanosti z dogodki iz zgodovine, kakor tudi z deli in usodami velikih narodov, kulturnih tvorcev.

V jedrnatih diskusijah so znani pedagoški delavci kot nadzornik Vranc, učitelj Ledinek in drugi dopolnjevali podano predavateljevo gledanje. — la.

Potres so najbolj čutili v Zagorju Omejen je bil v glavnem na zasavske revirje

Ali je bil potres v Zasavju samo krajeven? »Jutro« je v nedeljo poročalo o potresnih sunkih, ki so jih čutili v Trbovljah. K temu smo še iz Zagorja prejeli dopis, ki pravi, da so potres zaznali tudi v zagorski dolini in morda še v katerem drugem kraju Zasavja.

Zagorjani so v petek zvečer ob pol 22. uri začeli podzemsko bobnenje. Sledili so si trije kratki, močni sunki. Mahoma je občinstvo planilo iz hiš močno preplašeno. Drugi, šibkejši sunki, se je ponovil točno čez četrt ure, tretji pa ob 2. zjutraj. Prvi sunki so bili tembolj občutni, ker se je čutil premik navzgor in navzdol. Po mnogih hišah, še zlasti pa v onih, kjer je skinal kraj, se je pohištvo premikalo. Najbolj v

strahu so bili rudarji v rovih, ki so pravkar prišli na nočno delo, pa so začele pokati lesene opore in so se majale sem in tja. Sicer so rudarji vajeni raznih neljubih podzemskih nevihtosti vendar jih je prvi sunek oplašil, in so čez čas previdno pričeli delati.

Mnogi so sodili, da je nastala eksplozija pri novih rovih v Podstrani ali na Vinah. Zato sta pohitela k tem rovom inž. Goli in Tancig in ugotovila, da eksplozije k sreči ni bilo. Iz centrale se je nočno službeno osebje informiralo, če so tudi v sosednjih revirjih čutili potres, v Trbovljah so bili sunki šibkejši kakor v Zagorju, v Hrastniku ga je le malokdo čutil potres. Zaradi tega sodijo Zagorjani, da je bil ta potres krajevnega značaja.

Konferenca obratnih zaupnikov tekstilnega delavstva v Mariboru

Predlogi se nanašajo na vse aktualne potrebe tekstilnega delavstva — Ustanovi naj se banovinski podporni sklad za odpuščene in reducirane tekstilne delavce

Maribor, 19. avgusta
Delavska zbornica je sklicala konferenco zastopnikov in zaupnikov tekstilnega delavstva, ki je bila večeraj dopoldne v prostorih mariborske Delavske zbornice v Sodni ulici 9. H konferenci je poveljala zastopnik vseh delavskih strokovnih organizacij in starešine obratnih zaupnikov, prisostvovali pa so ji tudi zastopniki oblasti, med drugim sreski načelnik za Maribor levi breg dr. Šiška, namestnik načelnika za Maribor, desni breg dr. Ciril Verstovšek, mestni obrtni referent dr. Milan Senkovič kot zastopnik mestnega poglavarstva in g. Stukelj kot zastopnik policije.

Konferenco je otvoril in vodil vodja ekspoziture Delavske zbornice v Mariboru, nakar je g. Jurij Stanko, ki je na konferenci skupno z vodjo mariborske ekspoziture zastopal Delavsko zbornico v Ljubljani, izbrano poročal o položaju tekstilnega delavstva v mariborskem okrožju, zlasti o kritičnem stanju naše tekstilne industrije in o težkočah z dobavo raznih surovin. Podal je izčrpen statističen pregled tekstilnih surovin do l. 1939 in primerjal takrat-

no stanje z današnjim. Na podlagi teh navedb je ugotovil izredno težke današnje stanje. Glavna ovira glede dobave surovin je v spremembi teritorijev. Ravno zaradi tega je postala nemogoča dobava iz prekomorskih držav. Navezani smo na uvoz le iz držav ob Sredozemskem morju, kjer pa je glavna dobaviteljca Italija.

V debati so se oglasili starešine obratnih zaupnikov, ki so sprčili razne koristne predloge ter izrazili svoje želje. Vsi predlogi so bili soglasno sprejeti in formulirani v obliki posebne resolucije, ki jo bodo predložili predstavnik Delavske zbornice na merodajna mesta kjer bodo tolačili želje tekstilnega delavstva ter prosili, da se v celoti izvedejo. Sprejeti predlogi predvidevajo med drugim da se preskrbijo surovine in podpore delavcem ki krajše delajo ter da se pri redukcijah in odpustih delavstva upoštevajo prvenstveno predlogi in navseti obratnih zaupnikov, ki so v prejšnji gmotnega položaja posameznih delavcev najbolj zanesljivi in poučni. Ta predlog je bil potreben predvsem zaradi tega, da ne bi v primeru redukcij ostali zaposle-

MARTIN KOJC

avtor »Učbenika življenja« sprejema dnevno v hotelu »Metropol«, Ljubljana od 16. do 18.

Novo postajno poslopje Otoče-Brezje je bilo v nedeljo dopoldne svečano izročeno prometu. Podrobno poročilo o tej lepi svečanosti je objavilo ponedeljsko »Jutro«

Kulturni pregled

O vojaških vrlinah Srbov

Profesor Aleksandrove univerze dr. Nikola Radojčić, avtor mnogih tehničnih razprav iz narodne zgodovine, posebej se je zgodovine srednjeveške Srbije, je objavil v »Ljetopisu Matice Srpske« in v separatu odtis besedilo svojega predavanja »Ratniške vrline Srba u Srednjem veku«. Razprava je zanimiva zlasti za sedanje dni, ko se zopet z orožjem odločuje in kuje usoda narodov. Objavljamo iz teh izjavjanih odličnega znanstvenika, ki že dolgo deluje med Slovenci, nekatere značilne misli in podatke.

V uvodnem delu se prof. dr. Radojčić zastavlja pri mišljenju nekaterih starih srbskih zgodovinarjev o vojaških odlikah Srbov. Prvi zgodovinar vseh južnih Slovanov Mavro Orbini, učen in skromen menih, ki pa je bil — kakor se je šele nedavno odkrilo — sam hraber človek, je mislil, da bo vse Slovane najbolj proslavil, če jih prikaže kot drzne vojske. V uvodu svojemu »Carstvu Slovanov« je poudaril, da so si Slovani s svojim stalnim vojskovanjem zagotovili večjo slavo. V njegovo delo je prežeto z vojaškim ponosom, vendar je svoje najvišje misli o vzvišenosti boja za svobodo strnil v veličastno lepi govor, ki ga je položil na jezik knezu Lazarju tik pred kosovsko bitko. Himna svobodi ni samo ena. Najbolj vzvišene in najbolj zgovorne so tiste himne svobodi, ki so jih peli svobodoljubni narodi v suženstvu. In med najlepše se lahko uvrsti prav

ta govor kneza Lazarja, ki izraža nezlomljivo srbsko željo po svobodi in dostojanstven prezir smrti. Ta govor je prevzel iz italijanske v srbsčino grof Gjorgje Branković in preko njegovih kronik in izvlečka iz njih je dospel v širše kroge srbskih čitateljev kot blagodejno mazilo za njihove suženjske rane in kot smeli vzklík k boju za svobodo.

Vzvišene ideje Mavra Orbinija o vojaških vrlinah Srbov je povzel tudi zgodovinar Jovan Rajić, ki pa kot sodobnik prvenstveno dobe že drugače presoja vojno; v nji vidi sovražno prava in kulturnega napredka. Kot izkušnen zgodovinar pa je dobro vedel, da brez vojne ni svobodnega razvoja in je mnogo obžaloval, da je slovenska nesloga pogosto uničevala to, kar je meč priboril. Stavil si je vprašanje, kaj je močnejše: meč ali nesloga, in je odgovoril: Ni ga meča, ki bi lahko premagal slovo in stanovitnost in ni ga meča, ki ga ne bi mogla nesloga zlomiti.

Sedaj prihaja učeni pisec preko Ilariona Ruvarca k mnenju tujih zgodovinarjev o srbskih vojnih odlikah in dejanjih v srednjem veku. Tujci pisli, ki so pisali o Slovanih, dokler so le-ti še živeli v skupnosti, poudarjajo skoraj vsi zapovrstjo, da vladati med Slovani nered in nesloga, da niso vedeli vojevanju in še manj vztrajni v boju. Starejši srbski zgodovinarji so skušali popraviti to sodbo in so pod vplivom prosvetljenosti in romantike opisovali stare Slo-

vane kot mirne delavce, poljedelce in živinorejce. Takšni idilični opisi pa se niso mogli držati pred kritično historiografijo, ki je začela pravilneje razlagati že znane opise starih Slovanov in njihovih vojaških sposobnosti, naslanjajoč se na druge virov, zlasti na »Čudeže sv. Dimitrija« in na aropske avtorje. Iz njih je videti, da so bili stari Slovani daleč od golobje narave, kakor so jim jo nekateri pripisovali; umeli so biti surovi bojevniki, kakor tudi vsi ostali barbari in vojna večšina jim je bila kaj dobro znana, zlasti se po naselitvi na Balkanu. Vzlic temu pa je morala zgodovinska veda priznati, da niti vsi južni Slovani, kaj šele ostali, niso bili večji in vztrajni bojevniki kakor njihovi romanski in germanski sodobniki. Zlasti pa niso znali uporabiti vojne veščine za ustanovitve in ohranitev samostojnih držav. Zveza med vojaškim duhom in državotvornimi sposobnostmi je že zdavnaj znana in pravilno razumevana, zato je bil s slovenske strani z bolelostjo, s tuje pa s škodoželjnostjo poudarjan nevojaški, zato pa tudi suženjski in nedržavotvorni značaj Slovanov. Zgodovinski razvoj posameznih slovenskih narodov, ki ali sploh niso mogli ustvariti samostojne in trajnejše državne formacije, ali pa niso znali dalje časa ohraniti svobodo samostojnih držav, je žal vsaj do neke mere dajal prav tistim, ki so Slovanom odrekali vojaške vrline in v zvezi z njimi ljubezen in sposobnost za samostojen državni razvoj.

V nadaljnjem delu razprave je prof. dr. Radojčić uspešno dokazal, da so bili Srbi že v obeh srednjeveških pisateljev in zgodovinarjev izjema med Slovani. Pisec se vprašuje po vzrokih, ki so spremenili Srbe v izrazito bojevit narod in posebej poudarja geografski položaj srbskih dežel, ki po duhoviti primeri Jovana Rajića spominja na vinograd ob cesti: kdor koli gre mimo, hoče kaj utrgati! Takšna dežela se lahko brani in ohrani samo z visokimi in neugnano čuječimi vojnimi vrlinami.

Prostor nam žal ne dopušča, da bi sledili prof. dr. Radojčiću na poti njegovega dokazovanja. Pisec se zlasti zaustavlja pri pričevanjih srednjeveških grških avtorjev, predvsem Nikofora Grigorja in Jovana Kantakuzina. Oba sta zastupila v svojih spisih mnoge dokaze o važnih odlikah Srbov, in ti dokazi so tem pomembnejši, ker so imeli Srbi prav z bizantinsko državo mnoge vojne konflikte. Šumarično lahko navedemo samo to, da so se Srbi izkazali v vseh bojih kot hrabri in vztrajni borbenci: svoje domovine, ne da bi pri tem zatajili tudi nekatere globoko človeške odlike. Tako grški pisatelji posebej priznavajo Srbov, da so lepo postopali s premaganim bolgarskim kraljem in da so njegovi ujetim vojakom samo vzeli orožje, nato pa jih poslali domov. To je za srednji vek znak nedvomnega viteštva. Kantakuzin pravi, da so imeli Srbi tudi sicer človekoljubne in odlične nazore o vojevanju: Niso so se hoteli vmešavati v konflikte, ki se jih niso tikali; sporočili so svojemu kralju, da se ne bodo udeležili nepravilne vojne, češ da one, ki postopajo z ljudmi krivično, čaka huda božja kazen. Po teh nazorih so se hrabri in odlični srbski vojski razločevali od surovih in pohlepni »pljačkašev«. Iso pa poznali samo discipline, marveč tudi predanost idealom, ki so jih vodili v boj.

Nikifor Grigor, ki je bil sicer daleč od vojn in vojaškega duha, je v svojem pričevanju o Srbi dobro poudaril globoko, čeprav bolešno resnico, da med ljudmi velja nikdar neuzakonjeni zakon, po katerem

ni tisti, ki niso v največje stiski in ki niso prvenstveno potrebni zasluga. V zvezi s tem je tudi želja, da se izvede primerna kontrola zlasti pri onih tekstilnih delavcih, ki bi v primeru odpusta lahko preživeli sebe in svoje otroke. Tudi naj se ustanovi poseben banovinski podporni sklad, v katerega naj bi prispevali svoje prispevke po posebnem ključu delavci in podjetniki po procentu fakturiranih zneskov. Iz tega fonda naj bi tekstilni delavci prejeli primerne podpore v primeru redukcije. Važen je nadalje tudi predlog, da se pri odločujočih oblastih posreduje, da se pri Borzah dela podaljša podporna doba od 12 na 24 tednov.

Tekstilno delavstvo upravičeno pričakuje, da se bodo njegove želje v celoti upoštevale in da se bodo sproženi predlogi čim preje uresničili.

Velik uspeh ruških igralcev

Maribor, 19. avgusta

Ruški sokolski igralci, ki uživajo upravičen sloves odličnih amaterjev, so pripravili letos vsej naši obmejni javnosti, ki ima smisel za podrobno narodno kulturno delo, zelo prijetno presenečenje. Skrbno in vestno so organizirali prvo nočno predstavo na svojem lepem, okusno prirejenem letnem gledališču, kjer smo videli že toliko krasno uspešnih predstav. Letos se je ruška sokolska orodna družina odločila za nočno uprizoritev narodne igre »Matija Gubec«, ki jo je napisal znani, odlični režiser ruških igralcev br. Franjo Sornik po znanem romanu Avgusta Senoe: »Kmetijski punt«.

Seveda je bilo za snojnjo prvo nočno predstavo v amfiteatralno vzpenjačem se gledališču pod pohorski obronki živahno zanimanje v vseh slojih obmejnega prebivalstva. Mariborski »Putnik« je organiziral za to priložnost poseben nočni vlak, s katerim se je odpeljala v naš mali Beograd množica Mariborčanov. Pridružili so se še drugi iz sosednjih krajev, tako da je bila ob pričetku narodne igre v letnem gledališču ruškega Sokola in v prelepi bližini pohorskih gozdov zbrana množica blizu 4000 gledalcev, ki niso štedili s priznanjem in so navdušeno vzklíkali vsem sodelujočim.

Vsi nastopajoči so se zelo potrudili in so odlično izoblikovali svoje like z markantno podobo kmečkega kralja Matije Gubca v ospredju, ki jo je podal br. Franjo Lobnik. V splošnem lahko rečemo, da so vsi igralci in igralke utrdili svoj sloves Stvaritve vodilnih igralcev so segle čez običajno diletantsko stopnjo. Omeniti je marljivo, prizadevno in uspešno delo režiserja Franja Sornika, ki je igro priredil, zrežiral in vtisnil predstavi z izvrstnimi tehničnimi domisleki (kresovi onstran Drave) močan pečat. Z večjo roko je pripravil igralce k uspešnemu podajanju vloge, sam pa je izredno prepričljivo podal vlogo slepca Jureka.

Prva nočna predstava ruških sokolskih igralcev je imela prodoren uspeh in je zbudila nele priznanje, temveč občudovanje. Delavna in sponorna igralna družina našega malega Beograda je na ta svoj snojnji uspeh lahko resda ponosna.

Ivan Baznik †

V nedeljo je na svojem stanovanju v Železničarskem domu na Novem trgu umrl upravitelj doma g. Ivan Baznik, bivši železničarski namestnik in organizator delavstva, ki ga je dobro poznala vsa Slovenija. Pokojnik je bil iz St. Jerneja na Doljenškem doma, kjer se je rodil 4. aprila 1882. Kot mlad fant je prišel v Ljubljano in nastopil službo pri takratni južni železnici. Bil je med pionirji snuječa železničarske organizacije, v kateri se je vztrajno boril za izboljšanje položaja železničarjev. Sodeloval je v Delavskem konzumnem društvu in je bil za svoje delo pod bivšo Avstrijo preganjan. Bil je med ustanovitelji zadruge Delavski železničar: ki dom, v kateri je do zadnjega deloval. Mnogo prijateljev in znancev je imel v naših rudarskih revirjih, zlasti v Trbovljah, kjer si je pridobil mnogo zaslug za ustanovitev in pozneje za sanacijo zadruge Rudarski dom, ki ti je v izdatni meri pomagal, da v času brezposelnosti ni propadla. Nedavno ga je bila zadela kap, ki ga je za nekaj tednov privezala na posteljo. Rainiki, ki mu pot življenja ni bila posuta s cvetjem, je bil pripravljen med vsemi, ki so ga poznali. Poleg žalujočih sorodnih zapuščila 4 sinove. Na poslednji poti ga spremljalo iz hiše žalosti na Novem trgu na pokopališču k Sv. Križu danes v torek ob 14. Ivanu Bazniku časten spomin, preostalim pa iskreno sožalje!

na svetu ni spremembe brez krvi in brez sile. Brez tega ni ne svobode in ne suženstva.

Tako je bilo takrat, tako je danes in tako bo najbrž vedno.

»Hrvatski književni zbornik«

V izdaji zagrebške Hrvatske književne naklade je izšel na več ko 300 straneh 40 formata »Hrvatski književni zbornik«. Uredil ga je pesnik Ljubo Wiesner, ki je s svojimi esejmi in z urejanjem zbirke »1000 najlepših novela« izpričal, da ima tudi v presojanju in izbiri literature tankočuten okus, kakor ga v toliki meri razodeva njegova poezija. Zato smo s posebnim zanimanjem segli po »Hrvatskem književnem zborniku«. Zbornik si po navadi zastavlja visok smoter: zbrati značilne in tehtne prispevke. Toda dejansko zbornik ni vedno izbornik, in tudi v tem primeru ni to. Urednik je pač moral izbirati med gradivom, ki ga je prejel. Učinek pa bi bil silnejši in vsebinska teža knjige močnejša, če bi se strani podredile kvaliteti in ne narobe.

Vzlic temu je »Hrvatski književni zbornik« prinesel marsikaj, kar označuje hrvatsko literaturo v letu 1940, čeprav kajpak le z likirni strani in še tu nepopolno.

V liriki tega zbornika srečujemo pesnike starejše, srednje in mlade generacije: dr. Ante Tresića-Pavičica z njegovo neoklasicistično in nekoliko parnasistično poezijo izmed starih pesnikov, Tina Ujevića, Karla Haenslerja in Nikola Polića iz srednje, denimo, matoševske generacije in nekatere mlade, kakor na pr. Ivan Goran Kovačić, Vlado Vlaisavljević in Vje-

Iz Celja

e— K odkritju spomenika blagopokojnega Viteškega kralja dne 6. septembra v Ljubljani vabi združenje rezervnih podoficirjev v Celju svoje članstvo. Zaradi znižane voznine naj se člani takoj prijavijo pri tajniku g. Franu Witauskemu.

e— Lahkomiselnost Na prav zapeljiv način je izvalil neki Ivan Sater, strojni ključavničar v delavnicah drž. železnice v Zagrebu, od Karla Hribernika ključavničarja v železnici v Stari vasi znesek. Sater je Hriberniku obljubil, da mu bo preskrbel državno službo ter je zahteval od njega, da mu da 2100 din, kateri znesek potrebuje za poiskupnino nekega uradnika. V dobri veri, da bo dobil državno nameščenje, je Hribernik izročil Saterju zahtevani znesek. Hribernik je dolgo čakal na poziv za nastop službe, toda zastoj. Pred kratkim se je Sater ponovno pojavil pri Hriberniku in ga prosil, da mu posodi 2000 din. Hribernik je prošnjo odklonil obenem pa prijavil Saterja, ki si je ponovno hotel na nepošten način prisvojiti tuj denar. Saterja so izročili sodišču.

e— V znamenju noža. Ko so v nedeljo zjutraj ob 1. končali s mlačvo, sta se spoprijela 27letni Ivan Borčnik iz Slatine v šmartnem v Rožni dolini ter Viktor Počivalnik tudi iz šmartnega. V prepiru je Počivalnik sunil Borčnika z nožem v glavo in v levo roko, da so ga morali prepeljati v celjsko bolnico.

Iz Maribora

a— Odhodnica generalu Z. Goluboviću. Svojemu priljubljenemu starejši pripravljavcu oficirja mariborske garnizije prisrčno odhodnico. Novi mestni poveljnik general Matija Parac je že prispejal v Maribor in bo te dni prevzel svoje posle.

a— Popravni diplomski izpiti na drž. učiteljski budo v ponedeljek, 26. avgusta, in v torek, 27. avgusta. Popravni razredni izpiti pa v ponedeljek, 2. septembra. Prosilci za prvi letnik naj se javijo za zdravniški in glasbeni pregled v sredo 28. avgusta. Tisti z meščanskimi šol bodo nato še opravljali sprejemni izpit in sicer od 29. do 31. avgusta. Vpisovanje za vse letnike in za vadišce bo v četrtek 5. septembra v ponedeljek 9. septembra bo služba božja v Alojziji cerkvi, v torek 10. septembra pa se začne redni pouk.

a— Tomšičev spomenik na muzejskem vrtu. S starega mestnega pokopališča so spravili zdaj na muzejski vrt Tomšičev nagrobni spomenik.

a— Znamenja na Kalvariji. Čez noč je bilo na Kalvariji nešteto rdečih znamenj. Oblashta poizvedujejo za storilca.

a— Vražinski obrtniki v Mariboru. V nedeljo so bili v Mariboru vražinski obrtniki, ki so se pripeljali s posebnim avtobusom. Ogledali so si mariborske zanimivosti, med drugim kopališče na Mariborskem otoku in Kalvarijo. Kot zastopnika mariborskih stanovskih tovarišev sta jih spremljala gg. Kvas in Novak.

a— Spet je padlo mlado življenje. V Višnji vasi pri Koreni so se vinjeni fantje sprickali in spoprijeli. V gneči je obelzjal na tleh 26letni posestnik stn Franc Robič, ki ga je nekdo zabolal v vrat in prerazil žilo odvodnico. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer so mu zdravnik nudili takojšnjo zdravniško pomoč. Njegovo stanje pa je bilo brezupno in je Robič umrl za poškodbami. Orožniki poizvedujejo za ubijalcem.

a— Smrtna kosa. Na Aleksandrovi cesti 10 v Košakih je preminil stavbenik Rajmund Glaser. Žalujčim naše iskreno sožalje!

Glavna kolektura drž. razr. loterije

»VRELEC SREČE«

ALOJZIJ PLANINŠEK, LJUBLJANA, BEETHOVNOVA 14,

javlja izid žrebanja z dne 19. avgusta 1940,

V. razreda 40. kola:

DIN 200.000.— št. 38266
DIN 60.000.— št. 55555 88665
DIN 50.000.— št. 80915
DIN 40.000.— št. 37000 67277 79981 80209 90660
DIN 30.000.— št. 18335 62346
DIN 24.000.— št. 15190
DIN 20.000.— št. 57900
DIN 16.000.— št. 11825 28212
DIN 12.000.— št. 13891

PO DIN 10.000.—

26310 33949 37274 39060 51688 51396 52067 58255 73843 74570 79803 81612 98359

PO DIN 8.000.—

5978 42742 43699 45237 50764 50894 51087 51259 55511 57123 63247 75159 77290 80257 89417 99796

PO DIN 6.000.—

4700 5077 5106 13135 13182 31964 38847 46782 57783 60995 88834 96549 98224

PO DIN 5.000.—

10546 13224 21544 29070 32824 33223 42018 52516 52035 61958 65366 69098 74058 75831 81156 85182 99085 99437

PO DIN 4.000.—

492 1719 4605 5861 6426 9388 11787 12171 15519 16075 16710 17958 26833 27224 30657 31441 34131 34658 41923 45448 49379 50515 51732 56965 58098 59192 67006 76963 86261 87528 88018 90471 93922 96633 96654

Nadalje je bilo izžrebanih še veliko števil dobitkov po din 1.000.—.

Ker so bili dobitki javljeni telefonično eventualna pomota ni izključena.

Prihodnje žrebanje bo jutri 20. t. m.

Vsi oni, ki so zadeli v kolekturi »Vrelec sreče« naj srečke takoj predložijo v izplačilo.

Gospodarstvo

Vojvodinski proizvajalci hočejo izsiliti ponovno povišanje cene pšenici

Odkar je bila z uredbo določena odkupna cena za novo pšenico v višini 250 din za metrski stot, se opazja zlasti v Vojvodini, da prihaja vedno manj blaga na trg in da kmetje zadržujejo ponudbe. Pričela se je nova kampanja, ki ima namen izsiliti višjo odkupno ceno. Akcija je v toliko uspeša, da je ponudba na trgu navzlic novi letini minimalna in da so mnogi v stiski pričeli kupovati pšenico po višjih cenah, kakor so predpisane z uredbo, ki jo tolmачijo tako, češ da predpisuje le minimalne cene. Da je do tega stanja prišlo, je v znatni meri zakrivila sama uredba, ki brez potrebe predpisuje premije za poželjnost prodaje. Oni, ki so sestavljali uredbo, so očito imeli pred očmi ogromno ponudbo, ki je nastopila lani na trgu in zato ni bilo treba se s premijami kam z blagom. Vsakemu poznavalcu razmer pa je bilo letos v naprej jasno, da ni pričakovati nobenega navala ponudbe na trgu ni zato ni bilo treba se s premijami za poželjnost prodaje navajati kmeti, da svojih presežkov ne proda, kajti v interesu naše prehrane je, da pridejo razpoložljivi presežki čim prej v roke Prizadu.

Iz nerazumljive bojazni pred preveliko ponudbo je bil tudi brez potrebe preložen rok za plačilo prvega obroka zemljarine, češ da ne bi plačilo zemljarine sililo kmeta, da ponudi blago trgu. Sploh je bilo v celem potoku pogajanj za določitev cene pšenici storjenih mnogo pogrešk, ki se danes maščujejo. Vsa zadeva s pšenico kaže, kako je v diriganem gospodarstvu potrebna, da je vsak ukrep temeljito premišljen in pripravljen in da ukrepe pripravijo res najposobnejši in najbolj pošteti ljudje. Vedno se hudo maščuje, če se tako važna vprašanja obravnavajo lahkomiselno in površno.

V teku razprav, ki so bile pred določitvijo maksimalne cene za odkup pšenice, so bile vedno preveč upoštevane brezobzirne zahteve velikih vojvodinskih posestnikov in nihče se ni našel, ki bi dovolj energično zastopal interese širokih slojev potrošnikov, delavcev, nameščenecv in državnih uslužbenecv in zlasti tudi kmetov in revežev v pasivnih krajih. Ko so vojvodinski proizvajalci predložili svoje pretrane kalkulacije o produkcijskih stroških, ni bilo nikogar, ki bi te kalkulacije ovrgel, čeprav je na primer kalkulacija za Novi Sad pokazala proizvajalno ceno v višini 330 din za met. stot, pri čemer so kalkulanti računali samo za 5% zemljiško rento 100 din pri metriskem stotu pšenice. Visoke cene pšenice in koruzi so nagnale v Vojvodini ceno orni zemlji na bajno višino in ta visoka cena je kalkulantom sedaj merodajna za zemljiško rento. Če bo mo odkupne cene nadalje tako zviševale, bodo cene zemlji v Vojvodini še bolj narasle in prihodnje leto bomo imeli morda v kalkulaciji že 150 do 200 din pri metriskem stotu pšenice samo za zemljiško rento.

Ukrepi za povečanje produkcije jedilnega olja

V direkciji za prehrano je bila že sredi preteklega tedna ožja predkonferenca predstavnikov državnih ustanov o vprašanju pomanjkanja jedilnega olja. V soboto je bila prav tako v direkciji za prehrano širša konferenca o istem vprašanju, ki jo je vodil ravnatelj direkcije za prehrano dr. Čosić. Na konferenci so sodelovali poleg predstavnikov banske oblasti v Zagrebu, vojnega, trgovskega, kmetijskega in gozdnega ministristva tudi predstavniki direkcije za zunanjo trgovino. Prizada, Glavne združne zveze, Centrale industrijskih korporacij ter tvornice olja in tvornice mila.

Povečanje z oljarcami posejane površine

V teku štiriurne razprave je bilo ugotovljeno, da pomanjkanje olja ni tako katastrofalno, kakor se zdi, vendar lahko nastane v prihodnjih letih težavna situacija, če se takoj ne napravijo potrebni ukrepi za povečanje produkcije oljaric in za reguliranje potrošnje.

Predvsem je treba razširiti površine, posejane z oljarcami. Ker smo tik pred jesensko setvijo oljnatih repice, je treba z živo propagando in potrebnimi olajšavami doseči, da se posejajo čim večje površine. V ta namen bo Prizad po minimalnih cenah ali pa po možnosti brezplačno razdelil potrebno seme proizvajalcem. Namera gre za tem, da se s kontrahiranjem odkupa doseže površina 12.000 do 15.000 oralov. Nadalje je bil stavljen predlog, po katerem naj se s posebno uredbo predpiše vsem večjim posestnikom, da morajo vsaj 10% orne površine zasejati z oljarcami, podobno kakor je to že določeno za ricinus. Na konferenci so razpravljali tudi o možnosti večjega izkoriščenja drugih kmetijskih proizvodov za pridobivanje jedilnega olja. V ta namen bo organizirana propaganda za zbiranje bučnega semena, za katero je treba določiti odkupno ceno 4 din za kilogram, neto za proizvajalca. Odkupna cena za oljnatu repico pa naj se določi v višini 5 din za kilogram.

Tvornice olja morajo biti oskrbovane predvsem z domačimi surovinami. Če pa to v produktivni leti 1940/41 ne bo mogoče, bo ožji odbor preuči možnost uvoza oljaric iz inozemstva, predvsem sončničnega semena iz Sovjetske Rusije.

Konferenca je nadalje odobrila, da se v

Kako neupravičene so zahteve vojvodinskih proizvajalcev, nam kaže tudi najnovejši indeks cen ki nam pove, da se je delni indeks cen rastlinskih proizvodov (žita) od lanskega leta dvignil za 63%, indeks cen industrijskih izdelkov za 36% in indeks cen živine in živalskih proizvodov le za 28,5%. Čeprav nam gornje številke dovolj jasno potrjujejo, da je pri nas izvor dragine v pretiranu visoki žitnih cenah, vendar vse to vojvodinskim proizvajalcem še ni dovolj. Izkoristiti hočejo sedanjo situacijo na škodo potrošnikov in kmetov v pasivnih krajih in se okoristiti na njihov račun. Nihče ne vpraša, koliko je kmet v pasivnih krajih plačal za svoje delo, kakšna je njegova zemljiška renta in kakšni so njegovi proizvodni stroški, zlasti stroški živinoreja. Pač pa se vestno upoštevajo kalkulacije vojvodinskih proizvajalcev žita. Zato gre ves sedanji razvoj le v korist bogatih žitrodnih pokrajin na škodo ostalih siromašnih predelov naše države, na škodo delavstva in državnih uslužbenecv.

V visoko ceno pšenici pa se ruši ravnotežje v naših socialno-ekonomskih razmerah. Prebivalstvo v žitu pasivnih krajih, ki predstavlja tri četrtine prebivalstva vse naše države, se mora boriti za svoj vsakdanji kos kruha in proti naraščajoči draginji v znatni meri zaradi brezobzirnosti velikih vojvodinskih posestnikov, ki hočejo v današnjem času, ki vsem nalaga žrtve, izbiti največje koristi za sebe.

Velika pogrška je bila že v tem, da so se prejšnji mesec merodajni činitelji vdali pritisku vojvodinskih velikih posestnikov in so prvotno odkupno ceno za staro pšenico, ki je znašala 230 din, povišali za novo pšenico na 250 din. Ze takrat smo pred objavo uredbe opozorili, da se lahko tako popuščanje hudo maščuje, ker bo povzročilo, da bodo vojvodinski veliki posestniki prišli z novimi zahtevami.

In res so prišli, čim jim je uspelo s svojo kampanjo ustvariti pri kmetovih pričakovanje, da bo cena pšenice povišana. Tudi oni kmetje, ki nujno potrebujejo denar, so pričeli zadrževati blago.

Kakor poročajo iz Beograda, bo danes v direkciji za prehrano nova anketa o vprašanju odkupa pšenice in zagotavljanja prehrane prebivalstva. Na tej konferenci bodo razpravljali o današnji situaciji na žitnem trgu, zlasti pa o nesorazmernju med uradno ceno pšenice in dejansko ceno, ki se danes plačuje. Kakor zatrjujejo v posebnih krogih, so tudi nekatere državne ustanove navzlic fiksnim cenam, ki je določena v uredbi, v zadnjem času pričele odkupovati pšenico po višji ceni, nego je določena z uredbo. S takim postopanjem, ki je docela nerazumljivo, pomagajo državne ustanove vojvodinskim proizvajalcem, da izsiljujejo višje cene. V krogih vojvodinskih proizvajalcev prevladuje prepričanje, da se bodo morali merodajni činitelji vdati in pristati na višjo ceno.

bodoče produkcija olja v naši državi standardizira in da se proizva samo olje ene vrste, ki bo imelo enako ceno v vsej državi. Predpisana bo tudi enaka oprema v sodih ali steklenicah, ker pošiljanje v pločevinastih posodah ne pride več v poštev zaradi pomanjkanja bele pločevine.

Odkup lanenega olja

Vzporedno z vprašanjem jedilnega olja se postavlja tudi vprašanje lanenega olja, odnosno olja za izdelavo firmež in slanih mazil. Ker dosedanje prizadevanje za razširjenje površine, posejane z lanom, ni prineslo uspehov in ker je pri nas veliko pomanjkanje dobrega lanenega semena, je bilo sklenjeno, da se morajo vse razpoložljive količine domačega in uvoženega lanenega semena, ki so v naši državi, rezervirati za setev. Odkup lanenega semena bo prav tako organiziran po enotni ceni, ki bo še naknadno določena in se bo gibala med 6 do 7 din neto za proizvajalca. Po tej v naprej določeni ceni bo prihodnje leto odkupljeno laneno seme. Ker je treba lan v kratkem posejati, bo Prizad pričel sklepati pogodbe s proizvajalci in bo pri tem delil seme eventualno tudi brezplačno.

Surovine za industrijo mila

V nadaljnjem poteku konference so razpravljali tudi o vprašanju uporabe jedilnega olja za izdelovanje mila. Naše tvornice mila ne morejo uvoziti zadostnih količin loja in kokosovega olja za izdelovanje mila, domača produkcija loja pa se je v zadnjem času celo zmanjšala zaradi uvedbe brezmesnih dni. Tako so bile tvornice mila primorane kupovati jedilna olja za izdelovanje mila. Sklenjeno je bilo, da bodo morale tvornice mila prijaviti vse količine olja, ki ga bodo kupile. Tvornice mila, ki občitno hudo pomanjkanje surovin bo treba omogočiti nabavo drugih surovin. Na konferenci so razpravljali tudi o možnosti pridobivanja tehničnega olja iz drugih surovin, zlasti iz sadnih koščic, bučkovega in brastovega žira itd. Ker pa so vsa ta vprašanja še proučujoča, je bilo sklenjeno, da bodo tvornice mila še nadalje lahko krle svoje potrebe v tvornicah olja. Medtem bo morala industrija mila urediti lastne produkcijske naprave za pridobivanje tehničnega olja za svoje potrebe.

Prizad je dobil monopol za odkup oljaric

Ze v nedeljski številki smo na kratko poročali, da je ministrski svet na predlog trgovskega in kmetijskega ministra predpisal uredbo o oljaricah in jedilnem olju. Po tej uredbi ima Prizad izključno pravico in obenem dolžnost odkupa oljaric letošnjega pridelka. Kot oljarice v smislu te uredbe je razumeti oljnatu repico, solnično seme, makovo seme, bučne koščice, sezamovo, bombažno, laneno in ricinusovo seme. Odkup vrši Prizad neposredno ali posredno. Predelovalci oljaric in trgovci smejo odkupovati oljarice samo po nalogu in na račun Prizada. Na področju banovine Hrvatske vrši odkup na račun Prizada ustanova, ki jo določa ban.

Odkupne cene določi trgovski minister vsako leto do 15. avgusta za naslednje leto, in sicer v sporazumu s kmetijskim in finančnim ministrom ter z banom Hrvatske ter po zaslišanju poslovnega odbora Prizada. Določene odkupne cene veljajo za oljarice, če ustrezajo uzancem, ki jih bodo določile domače borze v sporazumu s Prizadom, predstavniki industrije olja in predstavniki proizvajalcev oljaric. V teku dotičnega gospodarskega leta odkupne cene ne morejo biti znižane, pa tudi ne morejo biti povišane, če povišanje ne zahtevajo posebni razlogi. Domače oljarice bo Prizad odstopil predelovalcem po lastni ceni s pribitkom 5%

za oljarsko-semenaki fond. Pri tem bo Prizad določil prodajne cene tako, da bodo vsi predelovalci dobili oljarice po isti ceni franko vagon ali šlep razkladalne postaje.

Tudi izvoz in uvoz oljaric pripada izključno Prizadu, ki lahko to vrši neposredno ali posredno. Uvožene oljarice bo Prizad odstopil predelovalcem po cenah, ki ne smejo biti nižje, kakor znašajo prodajne cene domačih oljaric, in morajo biti za vse predelovalce enake. Razlika med nakupno in prodajno ceno gre v korist ali na breme oljarsko-semenakega fonda.

Postopno dodeljevanje oljaric vrši Prizad na podlagi razporeda, ki bo določen, upoštevajoč kapacitete posameznih predelovalcev, njihove prijave in potrebe konzuma. Ta razpored se sme spremeniti, če to zahtevajo splošni interesi. O tem pa odloči trgovski minister v sporazumu s kmetijskim ministrom in banom Hrvatske. Za banovino Hrvatsko določi trgovski minister v sporazumu z banom globalni kotingent.

Prizad dobi 50 milijonski kredit

Uredba pooblašča finančnega ministra, da izda državno garancijo do zneska 50 milijonov din za kredit, ki si ga bo najel Prizad zaradi odkupa. Zainteresirani predelovalci oljaric morajo dati vrhu tega Prizadu predjem za odkup do vrednosti dodeljene kvote po razporedu. Trgovski minister odnosno ban Hrvatske bosta predpisala pravilnik o pogojih, po katerih smejo obrati predelovati oljarice proizvajalcem.

Enotna prodajna cena za olje

Predelovalci olja morajo jedilno olje prodajati po cenah, ki jih določi trgovski minister v sporazumu s hrvatskim banom in po zaslišanju Prizada v smislu uredbe o kontroli cen. Te prodajne cene bodo enake za vse namembne postaje. Trgovski minister bo nadalje v sporazumu s kmetijskim ministrom in hrvatskim banom določil načrt glede razdelitve jedilnega olja v naši državi.

Kontrola

Predelovalci so dolžni dovoliti pooblaščenim oblastvenim organom vpogled v poslovne knjige in listine ki se nanašajo na poslovanje z oljaricami. Dovoliti morajo pregled obrata, skladišč in zgradb. Kontrolne organe postavi trgovski minister v sporazumu s finančnim in notranjim ministrom, v Hrvatski pa ban. Ti organi morajo čuvati kot uradno tajnost vse podatke, za katere zvejo pri vršenju svoje dolžnosti. Državni in samoupravni uradi, prometna podjetja in javna skladišča morajo dati Prizadu vse podatke, ki so potrebni zaradi kontrole prevzetih količin oljaric od strani predelovalcev.

Prisilne organizacije proizvajalcev in predelovalcev

Vsi proizvajalci oljaric, ki sklenejo s Prizadom pogodbe, ustanovijo svojo organizacijo proizvajalcev oljaric. Enako ustanovijo organizacije predelovalcev oljaric, vsi oni predelovalci, ki sklenejo s Prizadom pogodbe o prevzemu oljaric. Podrobnosti o tem bo s pravilnikom določil trgovski minister v sporazumu s kmetijskim ministrom, na Hrvatskem pa ban.

Jedilno olje, ki se pridobi iz semena raznih oljaric, se v prometu ne sme označevati kot olivno olje in se z olivnim oljem tudi ne sme mešati.

Prijava zalog

Predelovalci oljaric morajo v osmih dneh prijaviti Prizadu vse zaloge oljaric in olja ter površine, posejane z oljarcami po pogodbah o proizvajalcih za leto 1940. Predelovalce, ki se pri prodaji olja ne bi držali predpisanih cen in predpisov glede razdelitve olja, lahko trgovski minister odnosno hrvatski ban na predlog Prizada v celoti ali deloma izključi od razdelitve oljaric.

Oni predelovalci, ki imajo s kmeti pogodbe glede sončničnega semena, so dolžni odkupiti količine semena, pridobljene na pogojeni površini. Od odkupljenih količin pridržijo za sebe one količine, ki jim pripadajo po razporedu Prizada, ostale količine pa morajo odstopiti Prizadu po lastni ceni.

Kazenske določbe

Predelovalci oljaric in trgovci, ki brez odobrenja Prizada kupujejo oljarice, se kaznujejo z globo v višini 25 do 50% vrednosti kupljenih oljaric, prav tako predelovalci, ki se ne drže pravilnika za predelavo oljaric kmetom. Proizvajalci, ki ne prijavijo svojih zalog in pogodbениh površin za leto 1940 ali predložijo neresnične prijave, se kaznujejo z zaporom do 6 mesecev in z globo do 50.000 din. Predelovalci, ki ne stavijo Prizadu na razpolago sončničnega semena, odkupljenega od proizvajalcev v letošnjem letu preko kvote, ki jim pripada po razporedu se kaznujejo z globo v višini 25 do 50% vrednosti blaga, ki ga niso izročili Prizadu. Vsa dejanja po tej uredbi so prestopki. Kazni izrekajo redna sodišča in se stekajo v korist oljarsko-semenakega fonda. V primeru neizterljivosti se računa vsakih 100 din globe za 1 dan zapore, ki pa ne sme presegati 3 mesece. Kot krivičnejše uredbe odgovarjajo poleg lastnika podjetja njegovi namestniki, za denarne kazni pa odgovarja solidarno z obsojeno osebo lastnik podjetja. Če so s kaznivimi dejanji posebno oškodovani splošni interesi in v ponovnih primerih sme trgovski minister odnosno hrvatski ban postaviti komisarje v podjetje.

Pred racioniranjem potrošnje olja, sladkorja in mila

Ze prejšnji teden smo poročali, da proučujejo na pristojnih mestih vprašanje racioniranja nekaterih predmetov potrošnje širokih slojev prebivalstva, zlasti nekaterih živil, kjer je nastopilo delno pomanjkanje. Iz zanesljivega vira poročajo sedaj »Jugoslovski kurir« da to racioniranje ne bo prineslo kakšno občutno omejitev potrošnje dotičnih predmetov, na katere se bo nanašalo. Gre predvsem za racionalno štedenje in pravilno razdelitev razpoložljivih količin in za onemogočenje kopičenja onega blaga, ki se danes težje dobi. Glede predmetov na katere se bo nanašalo to racioniranje navaja »Jugoslovski kurir«, da pride v poštev predvsem olje, sladkor in nekatere industrijske predmeti. Proizvodni kmetijstva in živinoreje ne bodo predmet omejitev, omejena bo samo njihova uporaba (zlasti industrijska predelava) tam, kjer ni neobhodno potrebna.

Uredba o izvozu konj

Ministrski svet je na predlog jugoslovskega ministra predpisal uredbo o izvozu konj, ki določa, da se sme izvoz konj vseh vrst vršiti samo na osnovi izvoznega potrdila, ki ga izda direkcija za zunanjo trgovino. Oblastveni organi ne smejo dovoliti nakladanja odnosno izvoza konj brez tega izvoznega potrdila. Skupno količino in vrsto konj, ki se smejo izvoziti, določi za vsako četrtletje trgovski minister na predlog sveta za zunanjo trgovino, ki predloži tudi načrt za razdelitev skupne količine konj na posamezne države.

Pri direkciji za zunanjo trgovino se ustanovi strokovni odbor za promet s konji z nalogo, da daje mišljenja o organizaciji izvoza, da predlaga odkupne odnosno prodajne cene in da določi rejone za posamezne vrste konj. Ta odbor ima štiri člane, ki jih imenuje trgovski minister, in sicer enega predstavnika direkcije za zunanjo trgovino in po enega predstavnika na predlog vojnega in kmetijskega ministra ter hrvatskega bana.

Zaradi zaštite interesov konjerejcev se sme izvoz konj vršiti samo s posredovanjem onih organizacij splošnega gospodarskega značaja, ki jih pooblašča trgovski minister po predlogu banskih uprav. V vsaki banovini more biti samo ena organizacija pooblašča za izvoz konj.

Inozemski kupec mora prijaviti direkcijski za zunanjo trgovino koliko konj želi kupiti in kakšne vrste konj. V okviru obrednena četrtletnega razporeda določi direkcijski inozemskemu kupcu pooblaščen organizacije onih banovin, kjer se gojijo konji, kakršne želi kupiti. Pooblaščen banovinske organizacije za izvoz konj določijo z inozemskim kupcem prodajne pogoje, pri čemer cena za konjereja ne sme biti nižja od minimalnih cen, ki jih določi direkcijski za zunanjo trgovino na predlog strokovnega odbora za promet s konji. Pooblaščenim organizacijam pripada provizija, katere višino določi v odstotkih trgovski minister. Direkcija za zunanjo trgovino lahko na predlog strokovnega odbora pobere poleg pristojbine tudi specialni prispevek v korist posebnega računa pri direkcijski za zunanjo trgovino. Sredstva, ki se zberejo na tem računu, bo trgovski minister po odbitku stroškov strokovnega odbora in komisij stavljal na razpolago kmetijskemu ministru za pospeševanje kmetijstva odnosno banu Hrvatske, in sicer v razmerju vplačanih prispevkov.

Odkup konj se vrši pod kontrolo komisije za promet s konji. Dan in kraj odkupa določijo pooblaščen banovinske organizacije v sporazumu z direkcijsko za zunanjo trgovino. V komisijo imenuje trgovski minister enega predstavnika direkcijske, enega vojaškega veterinarja na predlog vojnega ministra in enega veterinarja na predlog kmetijskega ministra. Trgovski minister lahko določi več takih komisij. Na Hrvatskem določi komisije ban. Pooblaščen banovinske organizacije za izvoz konj so pod neposredno kontrolo direkcijske za zunanjo trgovino, ki po svojih organih lahko pregleda poslovanje in poslovne knjige. Na Hrvatskem vrši ta pregled trgovski oddelek banske oblasti. Pooblaščen banovinske organizacije, ki se ne bi držale predpisov te uredbe ali navodil direkcijske bodo kaznovane z globo 5000 do 50.000 din. V ponovnem primeru se jim odvzame pravice posredovanja pri izvozu konj. Kazen izreče trgovski minister odnosno hrvatski ban na predlog direkcijske in po zaslišanju strokovnega odbora. Gornja uredba ne velja za izvoz konj za klanje.

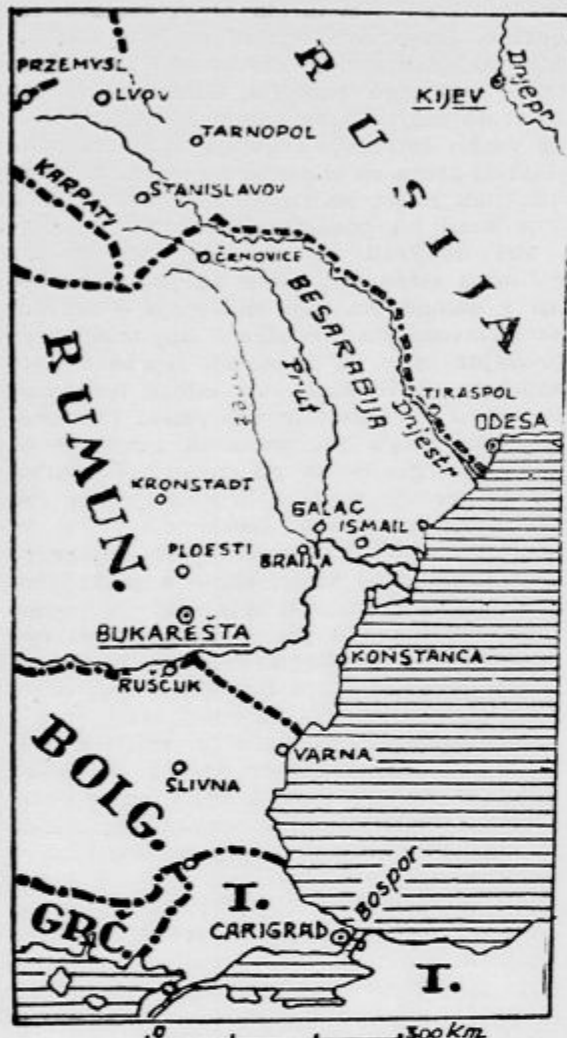
Uredba stopi v veljavo 15. dan po objavi v »Službenih novinah«, to je 1. septembra.

Gospodarske vesti

— Uradno obvestilo glede na vesti o povišanju tečajja klirinške marke. V zadnjem času se v gospodarskih krogih širi vest, da je v bližnjem času pričakovati povišanje tečajja klirinške marke, kar je izvalo naglo povečanje povpraševanja po klirinških markah na borzi. Glede na te vesti je devizna direkcija Narodne banke izdala naslednje uradno sporočilo: V zadnjem času se opazja naglo povečanje povpraševanja po klirinških markah na borzi iz bojazni pred eventualno spremembo tečajja te klirinške devize. Glede na ta pojav smatra devizna direkcija za potrebno obvestiti vse interese, da ni nobene odločbe niti sporazuma, ki bi se tikal spremembe dosedanjega tečajja marke v kliringu. Če pa bi v prihodnjih mesecih prišlo do spremembe tečajja, je med merodajnimi činitelji odločeno, da se bo sprememba tečajja računala samo pri novih poslih, med tem ko bo za stare posle določen način, ki bo omogočal likvidacijo po starem tečaju in sicer v določenem roku.

Dobruđa, dežela brez vode

Bolgarija bo z njo pridobila del obale ob Črnem morju

Dobruđa, za katere izročitev Bolgariji so se začela tehnična pogajanja med Rumuni in Bolgari, je večinoma steena, deloma pa tudi hribovita dežela. Lahko bi se pristavili, da je to dežela, kjer vlada

velikansko pomanjkanje vode. Zato se je že pod rumunsko vlado v zadnjih dvajsetih letih večkrat predlagalo, naj bi se temu zlu odpravilo na ta način, da bi se zgradil prekop, ki bi segal do Konstanca. Toda do uresničenja ni prišlo nikoli. Vzrok temu je bila neka naravna ovira, samo 50 m visoka, vendar pa je ta višina imela izrazito vojaški pomen za primer obrambe v napadu. Do tedaj je segala nekdanja meja rimskega cesarstva in tukaj je cesar Trajan dal zgraditi svoji obrambni zid.

Navzlic velikemu pomanjkanju vode pa je Dobruđa rodovitna dežela, ki daje pri umenem obdelovanju zadostne sačve. Zato so se na njej v velikem številu priseljevali kmetje. Med svetovno vojno je imela ta pokrajina komaj 700.000 prebivalcev, danes jih šteje že nad milijon. Poleg tega da je Dobruđa izvrstna žitnica, pa ima pomen tudi kot dežela z naravnimi zakladi. V njej so izjemno ležišča bakra in premoga. Ime je dobila po bolgarskem knezu Dobrotiču, ki jo je prvi organiziral, ko je okrog l. 1200 prvič prišla v bolgarsko last. Okoli leta 1400 so v njo zavladali Turki, ki so stali tam približno pol tisočletja. V tej dobi so se za Dobružo zanimale tri države: Rusija, Turčija in Rumunija. Rusi so jo l. 1878 prešli od Turkov in so jo dali Rumuniji v zameno za Besarabijo. V svetovni vojni so Nemci poklonili Dobružo Bolgariji, toda pozneje so morali njen južni del odstopiti zopet Rumuniji.

Najvažnejše pristanišče v Dobruži je Konstanca, ki leži na poti v Bukarešto. Konstanca je važna posebnost zaradi tega, ker je tod speljan petrolejski vod od rumunskih vrelcev k morju. Z odstopitvijo Dobruže Bolgariji bo Rumunija za precej znaten kosček odrinjena od Črnega morja. Bolgarija pa bo svojo posest ob njem razširila.

Čeveljček z ženske noge

je dal pobudo za gradnjo piramide

Neki grški egiptolog je odkril prav zanimive podrobnosti o zgradbi tretje piramide pri Gizeh v Egiptu.

To piramido je dal zgraditi faraon Micerin, in sicer v spomin na lepo princeso Nitokrido. Zgodba lepe Nitokride odkriva ljubavno razmerje, v katerem je igral veliko vlogo čeveljček ženske noge.

Nitokrida je bila ravno v kopelji, ko je prišel orel in ji ukradel čeveljček ter ga odnesel v svojih krempljih. Nesel ga je do Memfisa, kjer ga je spustil na zemljo.

Naključje je storilo, da je čeveljček padel na neko dvorišče, po katerem se je ravno tedaj šetal mogočni faraon. Micerin je postal pozoren na čeveljček zaradi njegove izredno lepe oblike in je velel poiskati njegovo lastnico širom dežele.

Kmalu so kraljevi odposlanci prišli po Nitokrido in jo odpeljali k faraonu. Micerin se je zaljubil vanjo in jo je vzel za ženo. V spomin na dogodek, ki mu je prinesel to žensko bitje, je dal Micerin pozneje zgraditi tretjo piramido...

Dragocen poštni zavitek

Največji nebrušeni demant na svetu je potoval s pošto iz Ria de Janeira v New York

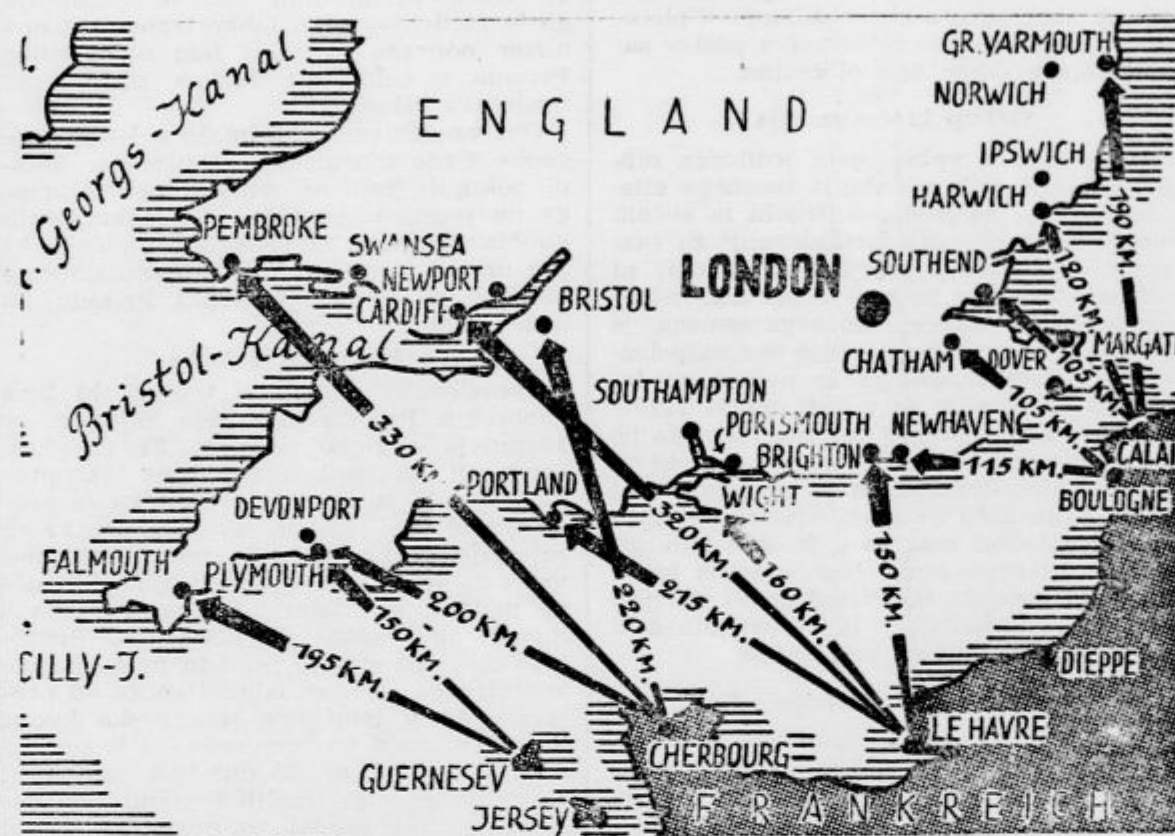
Na njujorško pošto je nedavno prispela nenavadna pošiljatev, pripravljen zavitek, opremljen samo z znamko za 70 centov. Pošiljatev je prišla iz Ria de Janeira.

Nihče ni vedel, da se v zavitku nahaja slovit Vargosov demant, največji nebrušeni demant na svetu. Kdaj je bil dragulj odposlan, ni vedel nihče razen odposiljatelja. Tudi poštni uradniki, ki so pošiljatev prekladali iz vreče v vrečo, niso slutili, kakšno dragocenost imajo med vsakdanjo pošto. Naslovnik, mr. Harry Wintzen, je bil obveščen o pošiljati v šele potem, ko je bila reč takorekoč že na mestu.

Šel je na poštni urad, kjer so pošiljatev odprli v navzočnosti dveh brazilskih detek-

tivov in poštne komisarija. Seveda so bili povabljeni tudi reporterji ameriških listov, ki so takoj napravili posnetek slovitega dragulja. Demant je popolnoma nedotaknjen prišel v adresatove roke. Zdalj pojde v neko delavnico, kjer ga bodo razrezali na kose in ga obrusili. Seveda se bo vse to izvršilo pod primernim policijskim nadzorstvom.

Vzletišča in njih cilji

Pričujoči zemljevid prikazuje vzletišča nemških letal v Franciji in na normanskih otokih ter točke, katere Nemci na svojih poletih bombardirajo

Če še ne veš, zdaj izveš:

da imata Nemčija in Italija v rezervi še vedno 70 odstotkov svojih letal;

da ameriški minister za mornarico Knox predvideva možnost poraza Anglije v teku naslednjih 60 dni;

da so začeli Angleži utrjevati severno mejo Bornea;

da je madžarska vlada spravila pod zaporo vse zaloge lesa pri proizvajalcih ter odredila prodajo drv po enotnih cenah, ki bodo napravile gorivo dostopno vsem, ki so ga potrební;

da je na Madžarskem izšla uredba, ki predpisuje dodatek krompirja h krušni moki;

da je Nemčija povabila v goste sto bolgarskih rezervnih oficirjev iz sta svetovne vojne;

da je papež postal svoj poseben blagoslov kanadskim petorčicam;

da so se otroci belgijskega kralja vrnili k svojemu očetu;

da je bil angleški maršal general Ironside imenovan za vrhovnega vojskega poveljnika v Indiji; svoje novo službeno mesto bo nastopil po novem letu;

da je skupina direktorjev španskih listov, ki so na potovanju po Nemčiji, obiskala te dni tudi Prago;

da so na Dunaju te dni obhajali pet zlatih porok v enem dnevu;

da kanl ameriška vlada Islandski Sund spremeniti v »ameriški Gibraltar«.

Balonske zapore

V nemških vojnih poročilih zadnjega časa se skoro redno omenja angleške balonske zapore. Na sliki vidimo takšno mrežo v trenutku, ko jo spuščajo v zrak

Rešitelj mladih mater

Ob 75. obletnici smrti Ignaca Semmelweisa, odkritelja porodniške vročice

Te dni se zdravniška veda spominja 75. obletnice smrti Ignaca Semmelweisa, do brotnika mladih mater. Semmelweis se je posvetil porodništvu in je v svoji praksi opazoval, kako strašno žanje smrt med tistimi, ki dajejo človeštvu novo življenje. Na dunajski kliniki, kjer je bil za zdravnika, je umrlo na stotine mater zaradi porodniške vročice. Takrat še niso poznali pomena desinfekcije in snaznosti. Čistobe perila ter instrumentov. Zdrave in bojne porodnice so ležale v istih prostorih druga poleg druge in zdravniki, ki je bil pravkar preiskal bolno mater z gnojnimi ranami, je že naslednji trenutek stopil k postelji zdrave mlade matere, da bi ji pomagal. Ker si ni umil rok in ni očistil instrumentov, je čisto prenesel ključ bolezni tudi nanjo. Tako so mlade matere umirale druga za drugo ne da bi mogle ugeniti vzrok umiranja. Tedanja medicini je širila nazor, da so te smrti pač udoma. Govorili so celo, da se miazmi, smrtonosni strupi, tvorijo na tleh in v zraku in da jih ni mogoče odstraniti...

Med zdravniki pa se je našel mož, ki se ni hotel nikakor sprijazniti s to prazno govorico. Dr. Semmelweis, rojen v Budimpešti l. 1818, toda Nemec po poreklu, je postal že v 28. letu svojega življenja asistent na dunajski porodnišnici in si je

vztrajno prizadeval odkriti vzrok množstvenega umiranja mladih mater. Posebno mu ni šlo v glavo, da je več žrtve med porodnicami, ki so v oskrbi zdravnikov, dočim jih umre mnogo manj med tistimi, ki jih oskrbujejo babice.

Moralo se je zgoditi nekaj posebnega, da je prišel Semmelweis do pravilne razlage tega žalostnega pojava. Njegov prijatelj Kolečka, po stroki patolog, se je bil pri raztelesenju nekega mrliča vrezal v prst in je čez nekaj dni umrl na posledicah splošnega zastrupljenja. Ko je Semmelweis prečital obdukcijski protokol, v katerem je stalo, da je imel pokojnik zažgano krio, trebušno in rebro mreno, srčno mišico in celo možgansko mreno, se mu je posvetilo v glavi. Zdelo se mu je, da je med smrtjo njegovega prijatelja in njegovih porodnic neka zveza.

Kmalu nato je bila izdelana teorija porodniške vročice. Kajti popolnoma jasno je bilo, da zdravnik ne sme z rokami, ki so obravnavale prej nekega bolnika, k drugemu pacientu, ker obstoji velika nevarnost, da ga okuži. Nadaljnji ukrep Semmelweisa je bil, da se morajo po vsaki uporabi temeljito očistiti zdravniški instrumenti, zdravniki in streljčki na si morajo s klorom umiti roke.

To odkritje je prineslo Semmelweisu uspeh in zmago. Število porodnic se je po izvajanju njegovega postopka jelo vidno manjšati. Na temelju spoznanja, da je porodniška vročica sama vrsta zastrupljenja, je človeštvu neizmerno koristilo. S tem odkritjem, ki ga je napravil v 29. letu svojega življenja, pa ni dobil priznanja, kakor bi ga zaslužil. Ko je prošil za profesuro na univerzi, so ga zavrnili in s spletkami zagrenili, da je obrnil Dunaj hrbet in šel v Budimpešto, kjer je odprl privatno prakso. Nato je bil imenovan za profesorja, nadaljeval je poskuse, napisal vrsto važnih knjig, preuredil bolnišnice, slednjic pa se mu je omračil um in 13. avgusta 1865 je umrl na kliniki nekega prijatelja na Dunaju. Vzrok njegove smrti je bila malenkostna rana, katero si je bil orizadejal v svojem zdravniškem poklicu še preden je ugasnila jasnost njegovega duha.

Pustolovski beg pogumnega letalca

Poveljnik angleške letalske eskadrije Basil Embry, eden najboljših britanskih letalcev, je bil svoj čas ujet od Nemcev in je preživel nekaj mesecev v nemškem vojnem ujetništvu. Pred dnevi je nenadoma dospel na Angleško. Priroveduje, da je pobegnil iz vojaškega taborišča pred dvema mesecema. Ukradel se je ponoči in prav tako je potoval samo ponoči ves čas, ko je bil na begu iz Nemčije preko Nizozemske in Belgije. Ko je prispel do belgijske obale, si je prisvojil majhen čoln. Z njim je preplaval Rokavski preliv. Embry ima več volaskih odlikovanj in je moral potem, ko je zrušil mnogo sovražnih aeroplanov, zasolino pristati na nemških tleh.

»Zvezda modrih« fotografirana

Dne 15. avgusta ob 14. uri sta se srečala Jupiter in Saturn. Obe premičnici imata do konca letošnjega leta vzporeden tek in njuna razdalja, ki znaša dve in pol širini meseca, se bo v tem času le malenkostno spremenila. Zato so minuli teden zvezdarne napravitve mnogo posnetkov tega srečanja. Astronomski fotografi bodo še naprej marljivo na delu do konca oktobra, ko se bo konjunkcija ponovila.

42 l krvi za svojega bližnjega

Rentijer Jakob Spindler iz Ulma se že dolgo časa udejstvuje kot požrtovalec krvodajalec za svoje rojake. Od leta 1932 je na ta način žrtvoval desetkratno množino krvi v človeškem telesu. Stokrat si je dal puščati kri in v celem imajo zdaj na razpolo 42 l teža dragocenejša soka za krvne prenose.

Knjižnica se je preselila

Knjižnica v Bronxvilleu pri New Yorku se je preselila na izredno iznadljiv način. Vodstvo je razglasilo, da posodi svoje knjige brezplačno za dobo osmih tednov, ker bo v tem času izvedlo selitev. In čitanja željni Američani so sešli po knjigah do zadnje brošure. Odnegli so zaklade knjižnice na svoje domove ter jih čez osem tednov vrnili ustanovi, ki si je s to pametno zamislijo prihranila velike selitvene stroške.

Taborišče za ženske na Danskem

Danska vlada je ustanovila dve taborišči za brezposelne mladenke moškega spola. Zdalj kanl uvesti kodansko ministrstvo za socialno politiko enako taborišče tudi za nezaposlene ženske.

Židovski emigranti v Mehiki

Kakor poročajo iz Mehike, so prispeli tja nemški emigranti Franz Werfel, Leonhard Frank, Adrienne Thomas in še nekateri. Berlinski tisk naglašja, da je to tista skupina, ki je v Strassbourgu ščuvala proti Nemčiji.

A NEKDOTA

Lionello Fiorini je prisostvoval predstavi neke svoje komedije. Poleg njega je sedel njegov prijatelj, zaljubljen v salonsko igralko. Vprašal je:

»Koliko let ima salonska dama?«
»Stirideset,« je odgovoril pisatelj.
»Ni mogoče!...«
»Mogoče je...«
»Nu, če jih ima, jih pa ne kaže...«
»Nu, kaže jih ravno ne,« je dejal Fiorini, »nasprotno — prej bi dejal, da jih skriva...«

VSAK DAN ENA

»Letalci pa so resnično ljudje brez živcev...«

(»Week-End«)

MICHEL ZEVACO:

188

Don Juan

ROMAN.

Kakor hitro ga zagledate, mu recite, da hočem pozabiti to žalostno noč. Če ga nocoj ne bo, stopite ob zori do Turquanda in mu sporočite hčerino smrt; zabijte mu tudi, naj molči o okolnostih, ki so jo povzročile, ako mu je življenje drago.

Pristopil je k truplu ter se odkril in priklonil. »Z Bogom, ljubka Beranžerka,« je zamrmral, in solze so mu vnovič prikipale iz oči. »Moja ljubezen ti ni prinesla sreče. Na dušo se kolnem, da te ne bi bil silil iskati rešitve v smrti. Da, Bog mi je priča! Spoštoval bi bil tvojo voljo. Predzren zaljubljenec sem, morilec pa nikoli! Z Bogom torej in odpusti mi, če moreš, ko sem tolikanj potreben odpuščanja.«

Odšel je ter se s Sansacom, Esséjem in Saint-Andréjem vrnil v Louvre.

Roncherolles se je zavlil v plašč, se zložno usedel v naslanjač, iz katerega je bilo malo prej vstalo njegovo veličanstvo, in zaprl oči, ne z namenom, da bi spal, ampak zato, da bi se laže in bolje posvetil računanju, tehtanju in ugiibanju o prihodnosti, ki je glavni posel vsakega častihlepnega dvorjana.

Tako sta minili dve uri. Po tem času je mahoma stopila v dvorano čel-

tvorica slug, močnih, tršatih mož, ki so nesli nekakšna nosila. Pred njimi je stopal stavec, ki mu ni bilo videti, da bi se vobče menil za Roncherollesa.

Tedaj je plemič vstal.

»Kdo ste?« je vprašal.

Stavec je s prstom pokazal na truplo in odvrnil:

»Njen oče...«

»Izvrstno. Videti je, da pametno gledate na stvar. Čestitam vam. Nič solza, nič vpitja. Tako je prav. Od kralja imam za vas sporočilo, da se vam ne bo zgodilo nič žalega, če boste previdno molčali o vsej zadevi.«

Stavec je prikimal, kakor da se zahvaljuje, in vprašal:

»Torej smem odnesti truplo svojega otroka, da ga pokopljem?«

»Turquand! Odprite, Turquand!...«

»Ni mogoče, grof! Naprava se je pokvarila. Tu vam ne morem odpreti. Kaj pa na enem koncu, ste poizkusili, v grobnici Agneze de Sennecour? Ni drugega ni treba kakor pritisniti na srednjo angleško glavico...«

»Pritiskal sem!«

»Nu?«

»Ni se odprlo!...«

»Ha! Torej je moral tudi tam nekdo pokvariti napravo! Sveta nebesa, zdaj se spominjam! Sam sem to storil!...«

Odgovoril mu je obupen jek, nato pa pretrgne besede, ki jih je Turquand željno vlekel na uho. Potem je glas nadaljeval:

»Glejte, saj ne terjam, da bi me izpustili. Le jesti mi dajte... samo piti... oh, piti, en sam kozarec vode... Turquand! In svečo mi dajte, da ne bo tako temno okrog mene...«

»Kaj pa vaša svetilka?«

Ugasnila je... ugasnila že Bog ve kdaj!... Turquand, usmislite se, trohico svetlobe mi dajte... Oh, niti ne odgovori mi, lopov!«

»Grof de Lorydan,« je rekel Turquand, »tudi jaz umiram od lakote in žeje. In še od drugih reči. Mirujte torej, ne razbijajte si pesti ob železju in poslušajte me...«

»Kaj mi hočeš povedati, peklenšček?...«

»To, da vse vem! Da sem vse videl! Ko sem opazil, da je Beranžerka odšla, sem takoj krenil h kolibi za hišo in našel mrtvo Medardo... Nato sem pohitel v vaš dvorec in videl svojo hčer mrtvo, davno pred kraljevim prihodom. Kako da nisem zblaznel? Da me nista bil in groza prikovali na mesto? Najbrže se je moralo vse tako razviti, da vas je doletela pravična kazen. Ko bi bil imel takrat dovolj moči in bi bil stopil v dvorano ter vas obtožil, bi me bili ubili, takisto, kakor ste ubili Medardo in Beranžerko...«

»Jaz jih nisem ubil! Jaz ne!« je zatulil glas.

»Ne trgajte mi ušes!« je rekel Turquand »Poslušajte. Ko bi bili sami zabodli Beranžerko, bi bil morda našel vsaj pojasnilo za umor, če že ne izgovora zanj. Toda prisilili ste jo, da se je sama zabodla... in to, vidiš, prav to je najstrašnejši umor...«

»Prekleti! Prekleti! Kaj hočeš od mene?...«

»Hočem, da umreš v prekletstvu; da umiraš počasne smrti, uro za uro, minuto za minuto. Hočem, da veš: jaz, Turquand, sem tisti, ki te je obsodil na smrt. Pojdi zdaj! Nič več ne bom govoril s teboj. Ne bom ti odgovarjal. Če ti je ostalo še kaj moči, zabodi se, kakor se je zabodla Beranžerka. Z Bogom. Poslej ne boš slišal ne mojega glasu ne glasu kakega drugega živega bitja. Slišal boš le še molk grobnice, ki tavaš po nji ostudna, zločinska gosienca, dokler se tudi tebe ne lotijo črvi! Z Bogom!«

Molče je obsedel, z glavo prislonjeno k železni omari, ter dolgo, dolgo poslušal razbijanje s pestmi, obupno, besno stokanje in prekljanje drgečočega, čedalje slabotnejšega glasu.

Nazadnje je vse utihnilo...

Ujetnik v podzemeljskem rovu se je z drhtečimi koraki vrnil po stopnicah nizdol.

Še enkrat je prehodil ves hodnik. Spet je s krčevito trepetajočimi rokami utipal marmornato ploščo, poiskal angela na sredi in jel s pestmi obupno tolči po njem.

Ali naprava se tudi zdaj ni sprožila, in plošča se ni odprla. Jetnikovi udarci so postajali čedalje slabotnejši. Klečal je in bil po glavi, misleč, da tolče z neznansko močjo, v resnici pa je omagoval. Da je mogel videti svoje roke, bi se jih bil ustrašil, tako razbite so bile, tako odrte in okrvavljene...

Nazadnje se je zvrnil na stran...

Zazdelo se mu je, da umira.

Po razpustu lož na Hrvatskem

Ob razpustu masonskih lož na Hrvatskem objavlja »Hrvatski dnevnik« uvođenik, v katerem odobrava ta banov ukrep. Načela hrvatskega kmečkega pokreta — pravi glasilo dr. Mačka — ne dopuščajo, da izven njega kot obče narodne organizacije obstajajo še posebna tajna društva. Masonske lože sicer formalno niso bile tajne organizacije, ker so oblasti vedele ne samo za njih obstoj, temveč tudi za njihove člane. Toda one same so skrbno čuvalje tajnost o teh članh. Če je član masonskih lože izstopil in potem pripovedoval, kaj se je vse v loži razpravljalo in sklepalo, je moral »občutiti resne posledice«. Lože so bile formalno nepolitične organizacije, a navzlic temu je bil njihov vpliv na politično življenje zelo močan. Bile so brez odgovornosti in za to so delale, kar so hoteli, »bratje« pa so se med seboj podpirali. Zato je razpust lož tudi s stališča javnosti moral upravičen, ker mora vsako novost za svoje delovanje polno odgovornost.

»Hrvatski dnevnik« je mišljenja, da je bila večina masonov v ložah iz osebnega interesa, vendar pa da je bilo med hrvatskimi masoni tudi nekaj idealistov, ki so v svoji naivnosti, ali kratkovidnosti smatrali, da bodo mogli potom masonerije nekaj storiti za svoj narod. Zlasti da se je mnogo hrvatskih intelektualcev priključilo med masone za časa tako zvane diktature. To se nam čudno zdi, ker je notorično, da niti predsednik šestojanuarske vlade Peter Živković, niti njegovi nasledniki vse

do dr. Milana Stojadinovića niso bili masoni.

V zvezi z razpustom hrvatskih masonskih lož navaja »Hrvatska straža« iz starejših seznamov članstva nekaj imen, ki so splošno znana. Med njimi se nahajajo bivši zagrebški župan Heinzel, nedavno umrli senator Milan Kostić, bivši minister dr. Hinko Krizman, njegov brat Tomislav Krizman, znani hrvatski slikar, bivši direktor Prizada dr. Edo Marković, znani hrvatski politik dr. Lav Mazura, dr. Dušan Popović, bivši finančni minister dr. Stanko Šverljuga, kipar Rudolf Valdec, bivša člana Jugoslovenskega odbora dr. Hinko Hinković in dr. Fran Potočnik, bivša ministra Juraj Demetrović in dr. Ljuba Tomasić, nedavno umrli zagrebški direktor Umetniške akademije dr. Branko Senoia in drugi. Zakaj »Hrvatska straža« ne objavlja nobenih seznamov, ni prav razvidno. Med njimi so kolikor vemo, prav zanimiva imena. Večina gori navedenih je bila v članstvu v loži, ki je nosila ime po velikem masonu nekdanjem zagrebškem nadškofu Maksimilijanu Vrhovcu.

Naj dodamo s svoje strani: v Sloveniji ne obstoja nobena masonska loža in število masonov je pri nas kolikor je nam znano, povsem neznatno. Nobeden od odgovornih političnih funkcionarjev v Sloveniji na napredni strani ni mason. To ugotovljamo samo kot zanimivost. V naši ožji domači zgodovini znani masonski imeni sta le imeni Valentina Vodnika in barona Čojza, ki sta igrala odločilno vlogo v našem narodnem preporodu.

Otežkočena ločitev zakona v Franciji

Francoska vlada pripravlja reformo bračnega prava. Kakor poroča »Deutsche Allg. Zeitung«, je bil z izdelanjem tozadevnih predlogov poverjen znani pravnik prof. Meotre. V glavnem pojde za otežkočeno ločitvenega postopka s tem, da se pred razpravo uvede pomiritevno postopanje. Sodniki bodo imeli tudi možnost, da z odlašanjem razprav po svoji uvidenosti omogočijo zakoncem zapetno spravo. Po poročilu poluradnega lista »Le Petit Dauphinois« je bilo v Franciji vsako leto do 20.000 ločitev. Na popolno zabranjeno ločitev, kakor so se čuli prvotni glasovi, ni misliti, marveč le na otežkočeno nepremišljenih ločitev.

Laval napoveduje kratko vojno

Pred dnevi je sprejel francoski ministrijski podpredsednik Laval inozemske novinarje v Vichyju ter v prijeteljskem razgovoru odgovarjal na njihova vprašanja. Med drugim je dejal, da čakajo francosko vlado težke naloge, da bo pa svoj program notranje obnove strogo izvedla, kajti »Francija živi in bo živela«. O vrnitvi vlade v Pariz ni hotel dati Laval nobene izjave, izrazil je le upanje, da bo v tem vprašanju prej ali slej dosežen sporazum z nemško okupacijsko oblastjo. Laval je nato v odgovorih na druga vprašanja ostro kritiziral postopanje Anglije in pripomnil, da bo po njegovem osebnem mnenju Anglija drago plačala sedanjost vojno. Z uničenjem mest, pristanišč in industrijskih naprav bo utrpela ogromno materialno škodo. »Vojna proti Angliji se bo v kratkem končala«, je zaključil svoja izjava Laval.

V Franciji so cerkve polne

Posebni poročevalci budimpeštanskega vladnega organa »Pester Lloyd« v Vichyju sporoča svojem listu, da se je na Marijin praznik 15. t. m. v francoskih cerkvah še najbolj spoznala temeljita sprememba, ki je v Franciji nastopila po porazu. Cerkev naproti duhu, piše poročevalec, spada danes na francoskih tleh v preteklost. To je bilo mogoče opazovati že pred tedni, kajti povsod na deželi, kjer se je mudila vlada in kjer so mogli inozemski poročevalci v njenem spremstvu proučevati razmere, se je ponovila ista slika: cerkve so se povsod izkazale za premajhne, da bi sprejele vase vsi množico prejšnjih in novih vernikov, ki so se ob nedeljah podajali k maši. Ista slika se je pokazala tudi v samem Vichyju, kjer je procesija na Marijin praznik združila vse prebivalstvo in vse begunce.

Ameriške hipoteze

Ameriški tednik »Weekly News«, ki ima obširen krog čitateljev, priobčuje neverjeten in zelo fantastičen opis o nemškem napadu na Ameriko. Namen reportaže je, da prestraši ameriško javnost ter jo pouči o dozdnevni nevarnosti, ki preti Ameriki, brž ko bo Nemčija gotova z Anglijo. Zanimivo je, da reportaža začne s 17. septembrom, kateri datum postavlja pisec kot dan angleške kapitulacije. V Nemčiji so postali pozorni na te fantazije ameriškega lista, deloma, ker jim ugaja, da ameriški list tako trdno računa s kapitulacijo britanskega imperija, deloma pa, ker jim ni všeč, da se v Ameriki na tak način vzbuja nerazpoloženje širokih slojev proti Nemčiji. Navedeni list je po znanih vzorcih in na temelju raznih izrekov nemških vodilnih mož podal vznemirljivo sliko nevarnosti, ki se baje obeta Ameriki v najbližji bodočnosti. V Nemčiji smatrajo omejen članek za prevečeno propagando, ki naj pripravi ameriško javnost, da bo bolj dostopna za akcije, ki se zavzemajo za neposredno pomoč Angležem.

Iz Bolgarije izgnani tuji novinarji

Italijanski listi poročajo iz Sofije, da je bolgarska vlada odklonila dovoljenje za nadaljnje bivanje v Bolgariji naslednjim inozemskim novinarjem: poročevalcu angleške Reutersjeve agencije Lowellu, poročevalcu pariškega lista »Paris Soir«, ki se sedaj tiska v Clermont-Ferrandu in istočasno poročevalcu francoskega polslovesnega organa »Tempsa« Ginsburgu ter kanadskemu novinarju Stevanu Scupu.

Milan Vuga †

Ptuj, 19. avgusta

Ob pozni večerni uri se je razširila po Ptuj žalostna vest, da je nenadoma umrl mladi veletrgovec g. Milan Vuga, družabnih tveganj Bačnar. Smrt je nastopila kot posledica prekasne operacije slepega črevesa.

Pokoju je bil nadvse priljubljen pri vseh Ptujčanin. Njegova tragična smrt je globoko užalostila ne le njegove najbližje svoje, mater in soprogo, ter njegovega družabnika g. Bačnarja, marveč je napravila boleč vtis v vsej javnosti. V posebno toplem spominu ga bodo ohranili njegovi nekdanji tovariši in nameščenci, saj je bil dolga leta predsednik pomočniškega zbora in vnet zagovornik njihovih pravic. Pozabljeni svojih načel niti sedaj v svojem podjetju in je bil nadvse tolerantni šef. Njegovi družini izražamo najiskrenejše sožalje!

SPORT

Še o jeseniškem festivalu

Nekaj podrobnosti o velikem boksarskem nastopu na prostem — Glavni izidi atletskih tekem med seniorji

O velikih sportnih prireditvah, ki so bile med sodelavci KID v soboto in nedeljo na Jesenicah, smo objavili precej obširno poročilo že v ponedeljški izdaji našega lista, vendar je treba naknadno objaviti še nekatere podrobnosti, ki so izostale deloma zaradi pomanjkanja prostora, deloma pa zaradi obilice tega in drugega gradiva. V kopici sportnih dogodkov v raznih panogah na Jesenicah je bila prvi dan ogromno obiskana boksarska prireditev na prostem, v kateri so nastopili številni domači bokserji in člani Herkulesa iz Zagreba in za katero se je zbralo na stadionu Bratstva okoli 2500 gledalcev. Pred pričetkom borbe se je vseh 16 boksarjev postavilo na sredjo igrišča, izmenjalo pozdrave in prešlo zadnja navodila za borbo. Vse dvojboje je sodil g. Kovačević iz Zagreba.

Kot prva sta nastopila Čindrić in Zupan. Domačin Zupan je bil tehnično boljši in močnejši in je lahko zmagal. Potem sta prišla na vrsto Zagrebčan Sarago in domačin Ažman. Gost se je silovito lotil svojega nasprotnika, toda Ažman je slednjič z dobro merjenimi udarci preprečevalno magal nad njim. Kot tretja sta prišla v ring Raček iz Zagreba in Razingar. Slednji je s točo udarcev obispal nasprotnika, toda borba je nazadnje ostala neodločena. Najlepša borba vsega večera je bila med Hrvatom Krpičem in Majnikom z Jesenic. Krpič je udarjal vedno preizkušeno, Majnik pa mu je med tem zadajal redke, toda dobro merjene udarce, tako da se je Krpič pri enem tudu zrušil. Po sodnikovi odločitvi pa je tudi ta borba ostala neodločena. Potem sta nastopila Šikić od Herkulesa in Mitrović od Bratstva. Orjaški Herkulec je bil stalno v ofenzivi. S svojimi dolgimi rokami je stalno odiral nasprotnika od sebe, ki se mu tako niso posrešile pravi udarci. Zmagal je Šikić. Za njima sta se pomerila Albin (H) in Ražen (B). Tehnično boljši Zagrebčan je velikega, toda nerutinitnega domačina že v drugi rundi prisilil k predaji. V ekshibicijskem nastopu sta se potem sestala bivši banovinski prvak Ipavec iz Maribora in domačin Pristov.

Kot zadnja sta se spoprijela državna pravka Hladny (H) in Baloh (B). Baloh je bil še od popoldanskih atletskih tekem močno utrujen, njegov nasprotnik pa dobro pripravljen na hudo borbo. Fizično nekoli-

ko slabši Baloh se je krepko upiral Zagrebčanu in borba je postajala vse bolj ogorčena. Nasprotnika sta si delila strahovite udarce, toda nazadnje je bil izid neodločen — kljub silnemu navijanju občinstva za domačina.

Glede občinstva je treba tukaj pripomniti, da se ni vedlo povsem disciplinirano in ga bo treba za nastope v tej sportni panogi šele vzgojiti. Jeseniški bokserji so bili v prvi polovici sobotne borbe v premoci, v drugem delu pa so jim bili Zagrebčani že enakovredni.

V poročilu ponedeljskega »Jutra«, ki smo ga omenili že uvodoma, je treba o nedeljskem dopoldanskem atletskem sporedu, na katerem so nastopili številni atleti seniorji, pa tudi dame in juniorji, navesti nekaj podrobnih rezultatov iz seniorskih konkuren, kakor sledi:

Tek na 1500 m (19 tekmovalcev): 1. Kvas Jakob (plavž) 4:30.7, 2. Stana Roman (cevarna) 4:33.4, 3. Benedičič Mirko (Javornik I) 4:38.9.

Tek na 800 m: 1. Pohar Avgust (ekonomat) 2:09.7, 2. Kvas Jaka (plavž) 2:12, 3. Benedičič Mirko (Javornik) 2:18.

Met kopja (14 tekmovalcev): 1. Praček Ciril (pisarna) 44.19, 2. Grošelj Anton (valjarna) 44.03, 3. Majnik Maks (strojni odd.) 43.20.

Skok v daljino (11 tekmovalcev): 1. Klinar Janez (Javornik) 5.87, 2. Sorgo Cveto (kotlarna) 5.30, 3. Brun Viktor (strojni odd.) 5.27.

Tek na 100 m: 1. Klinar Janez (Jav.) 11.4, 2. Medija Franc (ekonom.) 11.9, 3. Thuma Slavko (žel. odd.) 11.9.

Met diska (12 tekmovalcev): 1. Ahac Rudi (ekonom.) 30.69, 2. Žvan Jože (žel. odd.) 30.22, 3. Pribošek Franc (meh. delavnica) 29.74.

Skok s palico (4 tekmovalci): 1. Pribošek Franc (stroj. odd.) 4.2, 2. Klinar Janez (Jav.), 3. Pristov Janko (žičarna) vsi trije 3 m.

Stafeta 4x100 m: 1. mehanični oddelek 49.9, 2. ekonomat 50.0, 3. vajeniška šola 50.1.

Jeseniški sportni festival je pokazal, s kako naglimi koraki pridobiva sport na terenu v tem našem industrijskem središču, obenem pa tudi, kako so vsi sodelavci KID povezani med seboj, ne samo pri delu, temveč tudi, kadar se krepko po načelu »Zdrav duh v zdravem telesu«.

Plavalna liga 1940

Ilirija za las ostala na vrhu

V Dubrovniku je izgubila v plavanju z 51 : 58 točkam, v waterpolu pa z 0 : 9. Povprečni rezultat ima še zmerom med vsemi najboljši

Drugič je plavalna ekipa Ilirije na svoji turneji na morje nastopila v nedeljo zvečer v Dubrovniku. Na tekmi je bilo okrog 1500 gledalcev. Jug, ki je že pri svojem gostovanju v Ljubljani pokazal veliko znanje in prvo srečanje z razliko ene točke odločil v svojo korist, je zmagal v domačem kopališču še bolj prepričevalno, in sicer z 58:51 točkam. Razlika sedmih točk izgube prav za prav ni prišla presenetljivo, ker so Ilirijanci, ki so v domačem bazenu zasedli boljša mesta, morali ta mesta v morški vodi večinoma prepustiti domačinom.

Podrobni tehnični rezultati tega srečanja so bili naslednji:

400 m prosto gospodje: 1. Žižek (J) 4:55, 2. Milosavljević (J) 5:10.8, 3. Mihaelek (II.) 5:24.4, 4. Močan (II.) 5:33.2. Točke: Jug 8, Ilirija 3.

100 m prosto dame: 1. Finc D. (I) 1:15.2, 2. Keržan (II.) 1:19.6, 3. Petrović (J) 1:21, 4. Bartulica (J) 1:26.6. Točke: Ilirija 11, Jug 11.

100 m hrbtno: 1. Ciganović Luka (J) 1:12.6, 2. Pelhan (I) 1:13.7, 3. Pestešek (I) 1:17.2, 4. Ciganović III. (J) 1:18.6. Točke: Ilirija 16, Jug 17.

200 m prsno dame: 1. Poznjak (J) 2:24.8, 2. Martin (II.) 3:33, 3. Finc I. (II.) 3:36.1, 4. Berbora (J) 4:27. Točke: Ilirija 21, Jug 23.

100 m prosto gospodje: 1. Milosavljević (J) 1:02.3, 2. Stakula II. (J) 1:02.6, 3. Pelhan (I) 1:03, 4. Skarpa (I) 1:03.5. Točke: Ilirija 24, Jug 31.

100 m hrbtno dame: 1. Bartulović (J) 1:27.5, 2. Finc (I) 1:34.5, 3. Brađač (I) 1:41.6, 4. Ciganović (J) 1:42.6. Točke: Ilirija 29, Jug 37.

Dramatična vožnja francoskih politikov

Praškim listom poročajo iz Zeneve skoro neverjetne podrobnosti o poskušanem begu francoskih politikov v Alžir. Parnik »Massilia«, ki je 21. julija odplul iz Bordeauxa, je imel na krovu preko sto najodličnejših francoskih politikov, funkcionarjev in veleindustrijalcev, ki so hoteli pobegniti v Afriko in od tam v Anglijo ali pa v Ameriko. Med njimi je bil bivši predsednik Daladier, ki so ga spremljali dva njegova sinova in neka dama, dalje bivši mornariški minister Campanchi, notranji minister Reynaudovega kabineta Mandel, bivši naučni minister Zay s celo rodbino, bivši državni podtajnik Viennot, socialistični minister Paul Bastide, bivši zunanji minister Delbos, poslanec Samuel Grumbach, Levi Alphonse, Jammy Schmidt, Wiltzer, zamorec Galandou Diouf, letalka Suzana Kohn, ravnatelj oddelka lepih umetnosti Hysmann, poslanec Mendes France in drugi.

Ko je parnik pristal v Alžiru, je iz Bordeauxa prišla zapoved, da ne sme nobeden izmed politikov zapustiti ladje. Ker pa so

mnogi izmed njih le poskušali uiti v mesto, je prišlo do spopada s tamošnjimi meščani, ki so pomagali policiji pognati politike nazaj na krov. V pretepu, ki se je razvil pri tem, je nekdo obsul z zausničarji ministra Zaya. Še hušji pretep je nastal na carinarnici, kjer sta dobila poškodbe oboje Daladierova sinova in minister Campanchi. Slednji je baje dobil nekoliko udarcev s pestjo v obraz in je pri tem izgubil tri zobe. Ministra Zaya so demonstranti pri tej priliki še dobili v roke in so mu baje skoro obleko strgali z života. Naposled so begunce strpali v vojaške avtomobile ter jih prepeljali v neko sirotišnico, kjer jih je čuvala straža Senegalcev. Isti dan je pripotoval v letalov v Alžir tedanji načelnik britanskega generalnega štaba Gort, da bi se zavezal za begunce. Toča prišel je prepozno, ker je dve uri pred njim prišel general Gouraud, pooblaščenec vlade marsala Petaina. Gort se je moral umakniti, ne da bi bil kaj dosegel. Alžir je nato izjavil zvestobo Petainovi vladi.

BELEŽKE

Greh inteligence

Beograjski tednik »Napred«, ki ga izdaja vseučiliški profesor dr. Mihajlo Ilić, razpravlja o vlogi, ki jo igra v sedanjih usodnih časih jugoslovenska inteligence. List pravi: Dejstvo je, da je med vsemi sloji našega naroda danes najbolj močnejša naša inteligence. Od časa do časa se oglašajo sicer kak osamijeni intelektualci, to pa je tudi vse. Naša inteligence kaže danes vse znake slabosti in neodločnosti. Ne zaveda se svoje vloge v sedanjih usodnih časih in da je povsem nedorasla položaju. Tako doživljamo, da molči cvet našega razumnosti v času, ko se oglašajo na vso moč vsi mogoči nepoklicani in predlagajo narodu razne resne recepte za izhod iz sedanje krize. Neodločnost in zbeglost naše inteligence bo tako zopet enkrat omogočila raznim nepoklicanim in nezmožnim, da vplivajo na odločevanje o življenjsko važnih problemih, ki zahtevajo solidno strokovno znanje in veliko mero moralne odgovornosti.

Odložene zahteve Jugorasa

Kakor poročajo beograjski listi, so se mudili povodom zadnjih ministrskih posvetovanj tudi zastopniki Jugorasa na Bledu. Predložili so vladi svojo znano zahtevo, naj se ustanovi enotna delavska strokovna organizacija za vso državo in sicer na federativni osnovi. Na Hrvatskem naj bi bil edini predstavnik delavstva Hrvatski radnički savez (HRS), v ostalih pokrajinah pa Jugorasa, ki ga v Sloveniji predstavlja Zveza združenih delavcev. Zastopniki Jugorasa so zahtevali tudi takojšnjo razdelitev Sutorja. Rešitev obeh vprašanj je bila, kakor poročajo listi, odložena na poznejši čas. V zvezi z delavskim vprašanjem se je sprožila tudi misel, naj bi se predpisale enotne sportne in kulturne organizacije za delavce industrijskih podjetij.

Kar se tiče revizije minimalnih mezd, bo nova uredba uvedla minimalno mezdo od 3 din na uro, pri čemer ostane banom pravica, da jo po krajevnih prilikah lahko poviša do 50 odstotkov.

Drva iz Rumunije

Vladno glasilo »Vreme« ugotavlja, da mora Vojvodina uvažati drva iz Rumunije,

akoravno je Jugoslavija po svojem lesnem bogastvu četrta država v Evropi. Kot vzrok navaja, da je zagrebška banska oblast prepovedala izvoz drv iz Hrvatske, odkoder je do sedaj Vojvodina dobivala to gorivo. »Vreme« jako ostro obsoja to stanje in se vprašuje, kam bomo prišli, če se bo načelo, da ima vsaka pokrajina skrbeti samo za se, splošno uveljavilo. Po tem sistemu lahko jutri dunavska banovina, kjer se nahaja večina tovarov sladkorja prepove izvoz sladkorja na Hrvatsko, češ da ga sama nima dovolj. Vladni list podčrtava načelo, da se more na enotnem državnem in carinskem področju voditi samo ena gospodarska politika.

Samo to bi se radi vedeli, ali se ta drva iz Rumunije plačujejo z devizami, ali gredo v klirungu...

Angleška propaganda v nezasedeni Franciji

V dnevniku »Oeuvre« razpravlja francoski publicist Marcel Deat o angleški propagandi v nezasedenem delu Francije. Pritožuje se nad postopanjem onih Francozov, ki so ostali še v tesnih stikih z Anglijo kljub napadu angleške vojne mornarice na francoske vojne ladje v Oranu, potem pa pravi:

»S pomočjo teh ljudi se sistematično širijo po nezasedeni Franciji nevarne iluzije, med katerimi je najbolj opasna ta, da bo v sedanjih vojni na koncu vendarle zmagala Anglija. Francoski narod je pretrpel do sedaj dovolj in mora odslej misliti samo na sebe in svoje rešitev. Značilno je, da lahko v nezasedenem delu Francije funkcionirata dve tajni radijski oddajni postaji, ki sta nedvomno v angleških rokah. Preko teh dveh radijskih postaj vznemirjajo angleški agenti vsak večer francosko ljudstvo. Poleg tega pa javljajo preko njih Londonu vse, kar se dogaja v Franciji, tako da so čisto v angleških vladnih krogih o marsičem prej poučeni kakor pa zakonita francoska vlada v Vichyju.«

List, ki izhaja v nezasedenem delu Francije, poziva končno oblasti, naj zatro to angleško propagando med Francozi.

Umrli nam je naš nenadomestljiv

Milan Vuga

veletrgovec

Pokopali ga bomo v sredo, dne 21. avgusta iz mrtvašnice tukajšnje bolnišnice.

Ptuj, 19. avgusta 1940.

Žalujejo ostali

200 m prsno gospodje: 1. Cesar (J) 2:48.4, 2. Barbieri (J) 2:55.2, 3. Brnčič (J) 3:00.6, 4. Hercog (I) 3:04.5. Točke: Ilirija 37, Jug 42.

Stafeta 4 x 100 m dame: 1. Ilirija 5:29.1, 2. Jug 5:42.3. Točke: Ilirija 45, Jug 48.

Stafeta 4 x 200 m gospodje: 1. Jug 9:42.7, 2. Ilirija 10:05. Točke: Ilirija 51, Jug 58.

V waterpolu je Jug z 9:0 (4:0) visoko zmagal nad Ilirijo.

Liga v številkah

Po tem dubrovniškem srečanju je vrstni red posameznih klubov (razvrščenih po najboljšem povprečnem rezultatu) v plavanju naslednji:

Ilirija	6	3	3	367	61.16
Jug	7	6	1	426	60.94
Viktorija	3	3	0	182	60.66
Jadran	4	1	3	183	43.75
ZPK	6	1	5	258	46.—

Kakor je razvidno iz tega pregleda je Ilirija po povprečnem rezultatu za las ostala na vrhu, vendar bo zdaj odvisen končni plasman od tega, kako bo Jug končal zadnjo tekmo, ki jo ima doma še z Viktorijo s Sušaka in kako visoko bo Ilirija zmagala nad Jadranom v Ljubljani oziroma kako se bo končal njen zadnji dvoboj z Viktorijo, ki bo kot zadnja prireditev tega tekmovanja sploh 3. septembra t. l. v Ljubljani.

Jadran plava v petek!

Prvi nasprotnik Ilirije pa bo zdaj HSK Jadran iz Splita, čigar moštvo bo v petek zvečer gostovalo v kopališču Ilirije. Prireditve se bo začela, kakor zadnja ob 20.30. Občinstvo opozarjamo, da so vstopnice za to tekmo že v prodaji od večera dalje v kopališču Ilirije. Ker so prostori na sedežih i na stojščih omejeni, se priporoča, da si gledalci pravočasno nabavijo vstopnice že v naprej. Na prireditvi se bomo še povrnili.

V nekaj vrstah

(PRIPIŠI K NEDELJI 18. t. m.)
Maribor : Celje 5 : 0 (2 : 0)

Prvo tekmo letošnje jesenske sezone sta v nedeljo popoldne na Glaziji odigrali enajstorici ISSK Maribora in SK Celja, ki se je končala z visoko, toda zasluženjo zmago Mariborčanov. Gostje so pokazali lepo tehnično igranje, predvsem pa so fizično prekašali domačine, kar pomeni, da se prvem se poznajo zadnje težke finalne tekme. Celjani so nastopili v postavi z večjim delom mlajših igralcev, ki so zaostajali za vstop predvsem v tehničnem pogledu. Treba jim bo še nekaj težjih tekem in temeljitega treninga, če se bodo hoteli uspešno meriti z močnejšimi klubi.

Igra je bila v splošnem fair in lepa, kar je v glavnem zaslužno Mariborčanov, ki so v prvem polčasu močno prevladovali. Pozneje je bila igra bolj odprta, proti koncu pa so spet pritisnili gostje in dosegli še tri gole. Celjani so v ostalem tudi imeli nekaj prilik, da bi dosegli vsaj svoj častni gol, pa se njihov premehek napad ni znašel pred nasprotnikovim golom.

Vreme je bilo za tekmo kakor nalašč in tudi obisk gledalcev je bil kar dober. Tekmo je sodil domači sodnik g. Reinprecht. V predtekmi je druga garnitura SK Celja zmagala nad enajstorico Štor s 4:1.

Ljubljana : Sparta 4:2 (2:1)

V nedeljo je v Ljubljani gostovalo zagrebško prvorazredno moštvo SK Sparte, ki ga je povabila SK Ljubljana zaradi treninga svojega moštva za bližnjo prvenstveno sezono. Domača enajstorica je to pot zaigrala prav dopadljivo in popolnoma po pravici zmagala. Gostje so samo v prvem delu igre pokazali nekaj več znanja in tudi volje do zmage, potem pa so polagoma prepustili pobudo domačinom, ki so se posebno v napadu razigrali, kakor jih že dolgo nismo videli.

Tekmo je sodil g. Mehle.

V Zagrebu so v nedeljo sklenili vodilni nogometni klubi Jugoslavije ustanoviti posebno nogometno tekmovanje za tako zvani veliki pokal, v katerem bodo igrala štiri najbolje plasirana moštva iz srbske in hrvatske lige. Tekmovanje bo vodil poseben odbor, ki bo imel svoj sedež izmenoma v Zagrebu in Beogradu. Konkretno je bilo sklenjeno že toliko, da bo prvo kolo tekem za veliki pokal odigrano že 1. septembra in 13. oktobra, v katerem bodo pari razdeljeni takole: v Zagrebu: Concordia—BSK, v Beogradu: Jugoslavija—Hašk, v Novem Sadu: Vojvodina—Gradjanski in v Sarajevu: Slavija—Hajduk.

Te dni se je mudil v Beogradu tajnik slovenske koledarske zveze Otrin, ki je stopil tamkaj v stik s prireditelji — beograjskimi uredniki in Radiom Beograd — skrajšanje koledarske dirke »Devet dni po Srb« in uredil vse podrobnosti glede sodelovanja slovenskih koledarjev v tej veliki dirki. Kakor pišejo, namerava SKZ poslati na to dirko 10 dirkačev.

V Zagreb je pred kratkim prispel znani nogometni igralec Aca Živković, ki je več let z velikimi uspehi igral po raznih nogometnih klubih v Franciji. Ker mu sedanjostne razmere ne dopuščajo, da bi se vrnil tjakaj, se je v Zagrebu prijavil za Gradjanskega, v katerem je trenutno zaradi odhoda Jazbinskega v Split mesto srednjega krilca izpraznjeno. Gradjanski bo z Aco Živkovićem pridobil dragoceno moč.

